

Revista d'ensenyament de les Illes

PISSARRA

NÚM. 105 OCTUBRE/NOVEMBRE 2001

Educació i Cooperació

EDUCACIÓ, GLOBALITZACIÓ I DEMOCRÀCIA

SEMINARI INTERNACIONAL

Palma de Mallorca. 14, 15, 16 i 17 de gener de 2002

Disseny: Clara Catalan.

Centre Cultural "SA NOSTRA" al carrer Concepció, 12.

ORGANITZA

STEI-i

COL-LABORA

"SA NOSTRA"

Obra Social i Cultural

GOVERN DE LES ILLES BALEARS
Conselleria d'Educació i Cultura

GOVERN DE LES ILLES BALEARS
Conselleria de Benestar Social

CLACSO
Consejo Latinoamericano de Ciencias Sociales

PISSARRA

Revista periòdica
d'informació de
l'ensenyament
de les Illes Balears.
EDITA:

Sindicat de treballadores i
treballadors de l'Ensenyament -
Intersindical de les Illes Balears.

Carrer Jaume Ferran, 56
07004 Palma
Telf. 971 90 16 00
Fax. 971 90 35 35
Pàg. WEB: www.stei-i.org
E-Mail: mallorca@stei-i.org
menorca@stei-i.org
eivissa@stei-i.org

**CONSELL DE DIRECCIÓ
I REDACCIÓ:**

Biel Caldentey
Pere Polo
Neus Santaner
Sebastià Serra
Magdalena Sarris
Joan Josep Cardona

COORDINACIÓ:

Pereta Daniel

HAN COL·LABORAT:

Àngels Cardona, Cati Ginard, Miquel
López Crespi, Marta Maffei, Margalida
Mascaró, Pere Polo, Juan Rodriguez
Recio, Neus Santaner i Toñi Viñas

PORTADA:

Dibuix d'Antoni Alcover

MAQUETACIÓ I COMPOSICIÓ:

Jaume Oliver

IMPRESSIÓ:

Escola de Formació en
Mitjans Didàctics.
C/ Marià Canals, 13
07005 Palma
telf. 971 91 00 60

PUBLICITAT:

Jaume Ferran, 56
07004 Palma
Telf: 971 90 16 00

Els articles publicats en
aquesta revista expressen
únicament l'opinió de les seves
autores i els seus autors.

Dip. Legal: PM 533/79
ISSN: 1133-052X

Revista

PISSARRA 105 OCTUBRE/NOVEMBRE 2001**ÍNDEX**

- 5** Editorial
- 6** EL PROJECTE DE LLEI D'UNIVERSITATS.
Toñi Viñas
- 9** BURLA A LA LEGALITAT. *Neus Santaner*
- 11** VII ESCOLA SINDICAL D'STES: "Un altre món és possible, una altra forma de fer sindicalisme, també".
- 12** ENCONTRE. Xarxa d'educadors i comunicadors.
Margalida Mascaró i Cati Ginard
- 14** Seminari Internacional. EDUCACIÓ, GLOBALITZACIÓ I DEMOCRÀCIA.
- 16** FÒRUM MUNDIAL D'EDUCACIÓ
- 18** REFLEXIONS SOBRE COOPERACIÓ A GUATEMALA I A HONDURES 2001. *Juan Rodríguez Recio*
- 22** CONCLUSIÓ DELS PROJECTES DE CAPACITACIÓ DE DOCENTS A CENTREAMÈRICA. *Juan Rodríguez Recio*
- 26** PROJECTES DE COOPERACIÓ DE L'STEI-i.
- 28** Entrevista a MARTA MAFFEI. *Pere Polo*
- 37** LA CRISI ARGENTINA. *Marta Maffei*
- 39** EDUCACIÓ: UNA PERSPECTIVA PER AL DEBAT. *Pere Polo*
- 46** EL PACTE I LA HIPOTÈCA A MARIA ANTÒNIA MUNAR.
Miquel López Crespi
- 48** FEMINISME, ENCARA?. *Àngels Cardona*
- 57** Félix Ortega Osuna. IN MEMORIAM
- 58** Llibres i material didàctic

Novembre 2001

Novetats

DIVERSITAT EDUCATIVA

Yus, R
Educación integral. Una educación holística para el siglo XXI
2001, 285 pàg., 2100 ptes.

López, F
Preparar el futuro. La educación ante los desafíos de la globalización.
2001, 198 pàg., 1560 ptes.

Batres, C.
De Paz, F
Pupitres desiguales. Integrar o excluir: el actual dilema de la educación.
(pròleg Victòria Camps)
2001, 187 pàg., 2100 ptes.

Blanco, M.
El alumnado extranjero. Un reto educativo.
2001, 181 pàg., 1800 ptes.

LENGUATGE TRASTORNS I FITXES DE REFORÇ

Tolosa, F
Fernández, M
Cerdà, M
La veu, eina fràgil.
2001, 84 pàg., 1400 ptes.

Tolchinsky, L
Simó, R
Escribir y leer a través del currículum.
2001, 171 pàg., 2635 ptes.

House, E R
Howe, K R
Valores en evaluación e investigación social.
2001, 198 pàg., 1915 ptes.

Casals, E
Defis, O
(coord.)
Educación infantil y valores
2001, 184 pàg., 1400 ptes.

Doménech, J Ll
Bayarri, F
Diccionari bàsic de Ciències de l'Educació
2001, 159 pàg., 1250 ptes.

Bofarull, M T
Cerezo, M
Gil, R
Teberosky, A
Solé, I
(i altres)
Comprensió lectora. El uso de la lengua como procedimiento
2001, 169 pàg., 1790 ptes.

Argüís, R
(i altres)
La acció tutorial. El alumnado toma la palabra.
2001, 151 pàg., 1650 ptes.

PEDAGOGIA - PSICOLOGIA - CIÈNCIES SOCIALS

Pge. Papa Joan XXIII, 5-E (Geranis Centre) 07002 Palma de Mallorca
Tel. 971 71 33 50 Fax 971 21 36 41 Email: embat@atlas-iap.es

EDITORIAL

Retall paleocentralista al nostre autogovern

L'STEI-i, com a organització integrant de la **Plataforma per l'autogovern**, subscriu íntegrament el manifest que el proppassat dia 29 d'octubre fou presentat en societat en un acte cívic i reivindicatiu. Aquest és un camí que **ha de culminar el proper 29 d'octubre del 2002 amb una gran manifestació** ciutadana per al ple autogovern. Tot just hem començat a reclamar i dir prou al govern central -del PP- que tan maltracta les nostres illes. Reproduïm del manifest:

"Les Illes Balears, després d'una llarga reivindicació social, assoleixen el seu Estatut d'Autonomia l'any 1983. Des de llavors s'han desenvolupat les Institucions d'autogovern de la nostra Comunitat. Ara bé, devuit anys després del naixement de la nostra possibilitat d'autogovern és el moment de constatar, una vegada més, que les institucions de les nostres illes estan infradotades quant als recursos adients i que la capacitat normativa necessària per donar contingut a la nostra Autonomia es posa en entredit reiteradament.

En aquest sentit, **les polítiques públiques de les Institucions de les Illes precisen d'una necessària col·laboració per part del Govern de l'Estat**, format ara per la majoria absoluta del Partit Popular, i que es donin continguts a l'esmentada cooperació entre Administracions en funció dels interessos generals de les ciutadanes i dels ciutadans i no del color polític dels partits governants.

Dels Plans estatals de finançament, les Balears no en poden quedar excloses (com és el cas del Pla d'Infraestructures Ferroviàries, de 6'7 bilions de pessetes), ni obviada la voluntat del Govern, institucions, Parlament de les Illes (com és el cas dels convenis de carreteres i d'infraestructures i de recursos hídrics). En els àmbits enumerats, i en molts d'altres, **ens trobam també amb l'absència de voluntat del Govern Central d'arbitrar els instruments pertinents perquè les Illes tinguin el finançament adient.**

El força lent desenvolupament de la Llei de Règim Especial de les Illes Balears, aprovada tant pel Parlament de les Illes com pel Congrés dels Diputats, n'és un exemple significatiu. Aquesta Llei preveu que les polítiques estatals

tenguin en compte la realitat insular de les Balears i cooperin amb les inversions necessàries en carreteres, tren, recuperació d'espais naturals, etc. , i en les mesures de compensació de les dificultats que se'n deriven, sense obviar la realitat econòmica i social: transport de mercaderies, tractament dels fixos discontinus, món agrícola i pesquer, costos i infraestructures d'energia, etc.

Les mesures a prendre per part de l'Administració de l'Estat, tant financeres com normatives, han estat pràcticament inexistentes, **la qual cosa determina la necessitat de denunciar amb contundència** la manca de voluntat de desenvolupar una llei que, a més de ser imprescindible per als interessos de les ciutadanes i els ciutadans de Balears, representa un mandat per a totes les forces polítiques per part dels Parlament de les Illes i de l'Estat.

Un altre exemple del perjudici que per als interessos de Balears produeix la no percepció dels problemes i de la realitat de les nostres illes, **és la denegació per part del Ministeri de Foment de la declaració d'interès general dels vols interinsulars** i cap a la península, més greu si cap, ja que és una mesura prevista per la legislació estatal per a tots els arxipèlags.

Degut a la nostra realitat insular, és especialment important el respecte al consens entre administracions en les actuacions sobre el litoral, no essent en absolut oportuna la realització d'actuacions unilaterals que afectin les nostres costes, sense respectar les competències de les nostres institucions i de la voluntat de la societat il·lenca.

A l'àmbit de la capacitat normativa, ens trobam amb un intens marcatge per part del Govern Central d'iniciatives del Parlament de les Illes davant del Tribunal Constitucional; així, per exemple, s'ha recorregut la llei de l'Impost Turístic (Ecotaxa), la llei de Comerç, el complement de pensions no contributives i la llei de Consells Insulars. Aquest fet, unit a la presentació per part del Govern Central de la llei d'Universitats, d'Estabilitat Pressupostària i de Cooperació Autònoma, **ens obliga a mostrar la nostra extrema preocupació per l'existència d'una voluntat involucionista de l'Estat de les Autonomies**".

EL PROJECTE DE LLEI D'UNIVERSITATS

Toñi Viñas

Universitat de València

Aquest article és una anàlisi del fons ideològic que sustenta aquest projecte de llei, fons que difícilment es veurà afectat per les possibles modificacions que pugui experimentar el projecte en el debat parlamentari.

Darrera dels conceptes de competitivitat, potenciació de l'activitat investigadora, la interacció i control de "la societat" sobre el sistema universitari, s'hi amaga una profunda concepció mercantilista i privatitzadora de l'activitat universitària, tant docent com investigadora pel que fa al producte final (investigació i graduats).

El contingut de la nova Llei d'Universitats s'adequa exactament a les línies enunciades per la ministra. En aquest sentit, així com va posar de manifest el passat 19 d'abril, el nou sistema universitari s'enfronta a nous reptes socials i institucionals. Reconeix que el nou espai europeu d'ensenyament superior, nascut amb la Declaració de Bolònia, requereix un nou model universitari que faciliti la competitivitat internacional de les universitats i que la societat del coneixement reclama una major flexibilitat en les estructures organitzatives de l'ensenyament. Sobre aquesta base entén el Govern que els objectius de la nova llei hauran de ser: la millora de la qualitat de tots els aspectes del sistema i establir els mecanismes adequats per a potenciar l'activitat investigadora de les universitats; en resum, el repte és elaborar, segons el Govern, un marc normatiu que estimuli el dinamisme dels universitaris i de la societat en funció d'uns majors nivells d'excel·lència, d'exigència, de rigor en el treball i d'integració en el context social.

Darrera dels conceptes de competitivitat, potenciació de l'activitat investigadora, la interacció i control de "la societat" sobre el sistema universitari, s'hi amaga una profunda concepció mercantilista i privatitzadora de l'activitat universitària, tant docent com investigadora pel que fa al producte final (investigació i graduats). Així mateix, les noves directrius i les convocatòries de finançament de la investigació afavoreixen molt més la investigació aplicada orientada a satisfer demandes estrictament empresarials. No podem caure en un nou Thatcherisme que va desvertebrar quasi tot el sistema universitari britànic per mor d'un liberalisme salvatge. No resulta difícil concloure que la Universitat i l'administració financien la formació específica d'investigadors que estan servint interessos particulars. Si s'ha de pagar els investigadors de les multinacionals, haurien de ser aquestes les que els finançassin. El "dinamisme" del món universitari i de la societat, l'entén el govern actual com servilisme i supeditació de les estructures universitàries als inte-

ressos anteriorment denunciats.

No és estrany, idò, que l'executiu proclami que el govern de les nostres universitats té necessitat d'equips professionals. I per això es modifica l'estructura dels òrgans de les universitats reduint la participació democràtica en els òrgans de decisió: no té altra explicació la fal·laç distinció entre òrgans de direcció i de gestió per una banda, i òrgans de representació i de control, per altra. El govern de la Universitat correspondrà a un Consell de Govern, presidit pel rector, el qual, amb el seu Consell de Direcció, durà la direcció i la gestió ordinària. La representació i control seran exercits pel Claustre, pel Consell Social i una Junta Consultiva. En definitiva, l'òrgan de govern fonamental serà el Consell de Govern. El Consell Social, la Junta Consultiva i el Claustre hi són amb unes competències totalment diluïdes, confoses i només d'assessorament. A més, al Claustre, òrgan genuí de representació de la comunitat universitària, li mancarà una composició democràtica des del moment en què hi haurà una presència majoritària del professorat funcionari doctor (un mínim del 51%), de professorat no funcionari o no doctor (un mínim del 19%), en detriment de la presència de les i els estudiants i PAS (que en el millor dels casos mai no podrà superar el 30%). Una altra novetat és el sistema d'elecció de rector, elegit per sufragi "universal" per la comunitat universitària, això sí, amb una ponderació semblant a l'elecció del claustre. Així el rector podrà ser elegit per un col·legi electoral minvat i gens amic del sufragi universal sinó més bé amb la d'un sistema censitari i que, tant si és vol com si no, respondrà als interessos de la part electoral majoritària i no del conjunt de la universitat (estudiants, PAS, PDI). Aquest sistema, a més, condueix a un règim presidencialista que, lluny d'aportar l'elecció del rector d'interessos estamentals o corporatius, farà possible l'existència d'una figura desvinculada dels òrgans de participació democràtica, com fins ara el claustre, i per-

L'òrgan de govern fonamental serà el Consell de Govern. El Consell Social, la Junta Consultiva i el Claustre hi són amb unes competències totalment diluïdes, confoses i només d'assessorament

metrà més bé la submissió a interessos "socials" i polítics aliens a l'àmbit acadèmic.

Si afegim això al fet que el Consell de Govern, òrgan decisiu en la vida universitària, estigui compost per tres terços de representació: un nomenat entre membres no acadèmics del Consell Social (de dubtosa constitucionalitat), un altre directament pel

rector, i el tercer pel Claustre, quina classe de Consell de Govern democràtic és aquest? És evident que amb aquest òrgan es pretén aconseguir que la famosa "interacció social", amb la pèrdua de l'autogestió de la comunitat universitària, quedi desarticulada.

Aquesta anàlisi no peca de gratuïtes ni de tímides interpretacions. El tarannà dels nostres governants ha quedat ben en evidència amb la presentació de l'Avantprojecte de Llei de Consells Socials de les Universitats Valencianes, sobre la qual ja ens hem pronunciat i que presenta una aclaparadora repre-

Informàtica
Ciutat

Servei tècnic
Venda d'ordinadors
Servei a domicili

EL MILLOR EN
HARDWARE & SOFTWARE

TEL: 971-28 98 98
FAX: 971-45 16 94

C./ De la Balanguera, 10 - baixos
07011 - Palma de Mallorca

sentació dels interessos empresarials i polítics. No podem oblidar que el País Valencià està sent el laboratori d'experimentació de la política general educativa del PP per aplicar-la a la resta de l'Estat. Quant al professorat funcionari -que es manté configurat en els cossos actuals-, proposen i aplicaran una selecció del professorat en dues fases. La primera consistirà en una habilitació "nacional", i la segona en un concurs d'accés a cada una de les universitats. La comissió habilitadora estarà composta per set membres elegits mitjançant sorteig. Si amb això es vol eradicar la denominada pràctica de l'endogàmia, se sofrirà un doble procés que no evitarà aquest tabú. En primer lloc perquè l'habilitació no escaparà de les escoles, clans i "sectes" que elegiran la majoria dels candidats, així com és conegut en etapes anteriors a la LRU i, per tant, anirà llustrada per aquestes influències que seran probablement més greus que les actuals. En segon lloc, el concurs d'accés el farà cada universitat, amb la qual cosa, sobre la base de la

perfilació i l'establiment de programes, necessitats i interessos que cada universitat farà valer, al primer procés "endogàmic" s'hi afegirà aquest altre. A més de tot això, aquest sistema difícilment fa compatible l'existència d'un professorat vinculat a la societat, cultura i llengua pròpies del context de cada universitat.

Per altra part, s'estableix un nou règim retributiu bastant complex, que de tota manera permet que les comunitats autònomes creïn un component propi del complement específic o del de productivitat. Respecte de la carrera docent, la regulació de les figures de professorat contractat és atribuïda a les comunitats autònomes. No obstant, i pel que fa al professorat no funcionari, es preveuen les figures d'Ajudant i de Professor Ajudant Doctor, que no podrà ser de la pròpia universitat, cosa que no deixa de ser un despropòsit. Es crea, per altra part, la figura de Professor Contractat Doctor, amb tasques de docència o d'investigació o prioritàriament d'investigació, sotmesos a una avaluació externa positiva. Es crea la figura de Professor Col·laborador, incomprendiblement limitat a determinades àrees, i finalment es mantén la de Professor Associat amb la concepció que tenia primitivament en la LRU, a més de les de Visitant i Emèrit ja existents.

La selectivitat, fins al moment, no era més que un

filtre per adequar l'oferta i la demanda educatives, cosa reiteradament denunciada per la Confederació d'STEs en el sentit que, en aquest aspecte, s'haurien d'haver ajustat molt més aquests paràmetres. És possible que, donat el percentatge d'existència d'ensenyament privat no universitari, fos recomanable, per a garantir els principis d'igualtat, mèrit i capacitat, l'existència d'un mecanisme de control públic que homologui els resultats acadèmics dels estudiants procedents de l'ensenyament públic i del privat i eviti greuges comparatius entre universitats i la desigualtat d'oportunitats per als estudiants.

En substitució de l'actual Consell d'Universitats es crea el Consell de Coordinació Universitària, contemplat com el màxim òrgan consultiu i de coordinació del sistema universitari, en el qual participen les universitats privades, amb la qual cosa es permet la intervenció d'interessos privats en la coordinació i regulació del sistema públic. És a dir, seria possible, a partir d'un increment d'universitats privades i

amb la presència dels membres de designació política, que interessos privats i polítics ordenessin tot el sistema universitari.

S'observa la creació d'una Agència Nacional d'Avaluació i Acreditació. Per les seves competències podem afirmar que aquesta agència no és més que l'òrgan fiscalitzador, que pot arribar a discriminar les universitats i els seus membres segons paràmetres anterior-

ment denunciats de caire mercantilista i globalitzador, tot i admetre agències pròpies a cada comunitat.

Des de la Confederació d'STEs no podem sinó considerar altament negativa i perillosa per a les Universitats i la Societat, considerada en conjunt, aquesta Llei, que ataca frontalment l'Autonomia Universitària, fonament de la llibertat de docència, d'estudi i d'investigació, imprescindible per a una societat democràtica, i la debilita fins arribar a un punt crític, supeditant la institució universitària clarament i coherentment als interessos de les classes dominants del sistema globalitzador imperant. A més, denunciem que no s'ha comptat amb les Universitats per a la seva elaboració, dèficit que és evident en tot l'enunciat de la mateixa llei, ja que, així com s'han pronunciat diversos rectors d'universitats espanyoles, planteja més problemes que solucions.

...aquest sistema difícilment fa compatible l'existència d'un professorat vinculat a la societat, cultura i llengua pròpies del context de cada universitat...

B U R L A

A LA LEGALITAT

Neus Santaner
Secretària general STEI-i

Altra vegada ens trobam en una entremaliada onada d'opinions respecte a l'acomiadament de tres professores de religió per part d'una sèrie de bisbes, dels grups que els recolzen i dels que els rebutgen.

Al llarg de la història de la humanitat alguns Aposicionaments i actuacions de l'Església Catòlica malauradament, no concorden mínimament ni amb les idees ni amb els postulats que prediquen. En podríem treure una llarga llista del que estam dient, però no és la nostra intenció recordar-ho en aquests moments, més bé intentar clarificar el per què d'aquests acomiadaments.

Crec que per poder fer una anàlisi objectiva davant d'aquests fets hauríem de tenir present:

- 1r. La normativa bàsica i fonamental de l'estat espanyol d'una banda i, la laboral per altra.
- 2n. Que en l'actualitat el sistema educatiu d'aquest estat s'imparteix mitjançant tres tipus de centres.
- 3r. Que el rebuig a aquests fets no s'ha d'emmarcar en un àmbit de confrontació entre clericalisme i anticlericalisme.
- 4t. L'efecte que tindran aquests fets dins la societat en general.

En primer lloc la Constitució espanyola, al seu capítol II, referit als Drets i llibertats, explicita que els espanyols, se suposa que també les espanyoles, són iguals davant la llei, sense que pugui prevaler cap discriminació per raó de naixença, raça, sexe, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social. A l'article 16, i el transferim sencer amb interès pedagògic:

1. Es garanteix la llibertat ideològica, religiosa i de culte dels individus i de les comunitats sense cap tipus de limitació, quan siguin manifestats, més que la necessària

per al manteniment de l'ordre públic protegit per la llei.

2. Ningú no podrà ser obligat a declarar quant a la seva ideologia, religió o creences.

3. Cap confessió tindrà caràcter estatal. Els poders públics tendran en compte les creences religioses de la societat espanyola i mantendran les conseqüents relacions de cooperació amb l'Església Catòlica i les altres confessions.

Tenint en compte aquesta normativa els esmentats acomiadaments no haurien d'haver existit. Aleshores se'ns obrin tota una sèrie d'interrogants:

Les professores de religió han de ser unes persones especials?

Ser professora de religió vol dir fer proselitisme o desenvolupar el currículum de l'assignatura de religió?

Les professores de religió han de viure en una societat llunyana i aliena a l'actual?

Les professores de religió han de ser les "típiques beates" d'un temps que tant ens varen servir per fugir del que predicaven?

Quant a la normativa laboral que totes les empreses han de complir a l'hora de fer qualsevol contracte i atènyer-s'hi, resulta que l'Església se la pot saltar sense cap tipus de fre. Ja és ben hora de revisar els pactes entre aquesta i l'estat i posar fi a tanta actuació despòtica.

En segon lloc, el sistema educatiu espanyol s'imparteix, segons la titularitat dels centres, en una doble o triple xarxa escolar, i dic doble o triple perquè uns són mantinguts amb fons públics, els centres públics al cent per cent, i els centres concertats, sostinguts també amb fons públics però de titularitat privada, i, per últim, els centres privats que es mantenen amb les quotes de les famílies que hi duen les seves filles i fills. Més d'un 60 per cent dels centres privats concertats i privats pertanyen a ordes religioses. Amb la Llei Orgànica al Dret a l'Educació (LODE) es fonamentaren els pilars bàsics del dret a l'educació, ja recollida a la Constitució, i s'explicitaren molt més els drets i llibertats així com els òrgans de Govern dels centres públics. Al títol III, l'art. 38 d'aquesta llei orgànica es recull que correspon al Director, o a la Directora, fer complir les lleis i les altres disposicions vigents... exercir la comandància de tot el personal adscrit al Centre...

Si aquestes professores havien complert amb el seu deure com a bones docents, què és el que interessa, ser bona professional, i res no han dit en contra les directives dels centres públics on havien treballat en cursos anteriors, ni l'òrgan superior que és el consell escolar, ens qüestionam aquesta intromissió. Alguna cosa falla. Són o no aquests fets una intromissió, aquests acomiadaments en la dinàmica organitzativa d'un centre públic?

Si les professores de religió que treballen als centres públics són mantingudes amb diners públics no hauria d'haver-hi més intervenció del MEC i, aquest hauria d'haver fet complir la legislació

vigent en contra d'aquests acomiadaments? O és que a la política del PP li van bé aquests fets?

Tercer, no és una confrontació entre clericals i anticlericals ja que entre les veus desfavorables als fets hi ha les de nombrosos teòlegs i eclesiàstics que han manifestat la seva crítica i rebuig a aplicar un Conveni que va contra la legislació bàsica de l'estat.

I quart, actuacions com les dutes a terme pels bisbats esmentats són símptomes que la democràcia encara no ha arribat a tot arreu. Que el mateix

sedàs no serveix per filtrar per igual tota la farina. Com podem aplicar la puresa ideològica, inquisitorial, que s'ha aplicat en aquests acomiadaments amb els fets que l'Església inverteixi els seus fons, fruit de camins diversos, en empreses especulatives i fins i tot on en algunes d'elles s'aplica el neoesclavatge

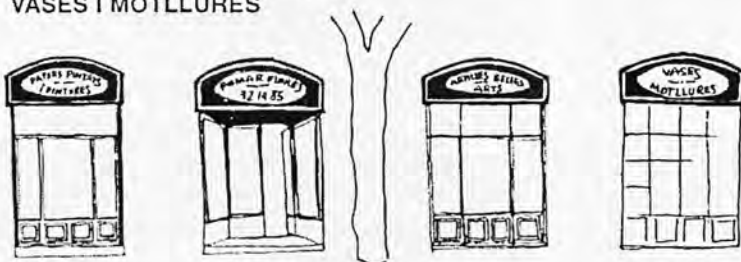
entre les persones que hi treballen, entre elles infants. Actuacions com aquestes provoquen una alarma social que creïem que havia desaparegut, i més si reflexionam sobre l'efecte dòmino que podrien tenir.

Des de l'STEI-i, defensam la legalitat vigent i la seva aplicació. Defensam la no intromissió a la vida privada de cada persona. Ens preocupa, sobretot, la subtil campanya que s'està duent a terme aquests dies propers a l'inici de curs, com una advertència a la neteja rànica de pensament i model de vida a seguir; és com veure renéixer altra vegada la persecució ideològica que tant de mal ha ocasionat al llarg de la història de la humanitat.

Ja és ben hora de revisar els pactes entre l'Església i l'Estat i posar fi a tanta actuació despòtica.

Casa Pomar Flores

PAPERS PINTATS I PINTURES
ARTICLES PER A ARTISTES
VASES I MOTLLURES

SANT MIQUEL, 77

07002

Palma de Mallorca

Telèfon 971 72 14 83

Fax 971 71 93 12

VII ESCOLA SINDICAL D'STEs

"Un altre món és possible, una altra forma de fer sindicalisme, també"

Els dies 8, 9, 10 i 11 de juliol passat es va celebrar a la ciutat de Logronyo la setena escola sindical de la Confederació d'STEs.

Els Stes som i volem seguir sent, l'alternativa sindical al model dominant a l'estat espanyol. Estam compromesos, com a organitzacions sociopolítiques, amb les organitzacions que defensen que "un altre món és possible i, des del nostre àmbit de treball, reafirmam que "una altra forma de fer sindicalisme" també ho és.

Per això es va tractar de les nostres senyes d'identitat, de l'assemblearisme, de la seva teoria i de la seva praxis com a sistema de prendre les decisions. S'analitzà el feminisme i de les implicacions de ser sindicats feministes.

La mundialització, la globalització i privatització del serveis públics i l'economia de mercat i la seva repercussió dins la societat foren també eixos de treball en aquestes jornades.

La immigració fou analitzada des del punt de vista de l'educació, com un dels aspectes fonamentals per a la integració de les persones d'altres races i cultures.

L'escola rural i la seva problemàtica, la campanya pel reconeixement de les malalties professionals i la situació del personal que treballa a les diferents administracions públiques foren altres dels temes que foren analitzats i debatuts.

La gastronomia centrada en les "tapes", el bon vi de la Rioja, alguna que altra excursió a una sèrie de monestirs propers a la ciutat, la visita a unes bodegues i... ompliren, també, les hores d'esbarjo, per conèixer i divertir-nos amb les companyes i companys dels altres STEs.

ENCONTRE

XARXA D'EDUCADORS I COMUNICADORS

*Margalida Mascaró i Cati Ginart
Presidenta i vice-presidenta d'Encontre*

En una societat on es produeix un constant bombardeig d'informació (textual, televisiva, radiofònica i internàutica) els mitjans de comunicació esdevenen un canal que en selecciona tot aquest cabal per tal de transmetre'l a l'opinió pública, a més d'oferir grans dosis d'entreteniment i sense deixar de banda d'altres funcions inherents al fenomen informatiu (formació, màrqueting...). El poder de seducció de l'anomenat quart poder (denominació que a hores d'ara no s'ajusta a la realitat puix és el poder que domina tot aquest entramat) és innegable: els estudis d'audiència fan palès constantment el nivell d'incidència que exerceixen sobre el conjunt de la població ja sigui aquesta infantil, juvenil o adulta, molt especialment pel que fa a la televisió i a l'ús de les noves tecnologies.

Resulta inqüestionable que tots els mass mèdia actuen com a formadors d'opinió dels receptors a partir d'uns punts de vista plantejats per aquells. És aquí on entra en joc la manipulació fins i tot en els detalls més insignificants ja que no es deixa res a

la improvisació, res no és gratuït, sinó que tot respon a una complexa estratègia perfectament calculada.

Ateses les premisses anteriorment exposades i donada la conjuntura fixada arreu del món, es fa necessària l'educació en mitjans de comunicació de masses amb l'objectiu fonamental de formar receptors crítics capaços de llegir entre línies, d'interpretar missatges orals, escrits i visuals, des de la perspectiva que proporciona el fet de disposar d'unes eines que garanteixin una presa de postura d'acord amb uns coneixements i una experiència carregada de sentit i de criteri i, sobretot, coherent amb una línia d'opinió sorgida de la reflexió que assegura crear una visió personal sòlidament fonamentada.

Per tal de fer realitat aquest objectiu de gran transcendència han anat sorgint a les distintes comunitats autònomes associacions formades per professionals del món de l'educació d'una banda i del

periodisme d'altra que treballen conjuntament i que duen a terme actuacions adreçades sobretot a formadors (mestres, educadors) així com a totes aquelles persones relacionades directament o indirecta amb el camp de l'educació. Barcelona compta amb l'associació **Mitjans**, Galícia amb **Pé d'imaxe**, Euskadi amb **Eko**, Almeria amb

*Margalida Mascaró i Cati Ginart
Foto de Jaume Morey, cedida per Diari de Balears*

Comunicar, València amb **Entre Línies**, Madrid amb **Aire**, Saragossa amb...

Així també, les Illes Balears s'han volgut sumar en aquesta iniciativa formant una associació de les mateixes característiques: **Encontre, Xarxa d'Educadors i Comunicadors**. Fou creada dia 22 de juny del 2001 en el marc d'una reunió celebrada a la seu social del col·lectiu (Escola de Formació en Mitjans

Didàctics, c/ Marià Canals, 13 Baixos), on a més de constituir-la es varen donar a conèixer els estatuts, que varen ser aprovats, i es va dur a terme l'elecció de la junta directiva formada per:

- presidenta: Margalida Mascaró
- vice-presidenta: Cati Ginart
- secretari/tresorer: Antoni Roca
- vocals: Pere Polo i Aina Coll

Les dues primeres línies d'actuació que ha definit Encontre són: difondre l'existència i els objectius de l'associació amb la finalitat d'anar adquirint presència a tots els nivells (social, educatiu, cultu-

...han anat sorgint associacions formades per professionals del món de l'educació i del periodisme que duen a terme actuacions adreçades sobretot a formadors... Així també, les Illes Balears s'han volgut sumar en aquesta iniciativa formant una associació de les mateixes característiques: Encontre, Xarxa d'Educadors i Comunicadors...

ral...) mitjançant xerrades d'experts en la matèria, cursets, seminaris permanents, tallers, jornades... i mantenir reunions amb diverses institucions de Balears a fi d'aconseguir suport per poder desenvolupar aquest projecte i materialitzar propostes que puguin ser incorporades en distints àmbits i alhora servir de plataforma cap a una millora de la situació del binomi educació-comunicació.

Les interessades i els interessats a sol·licitar informació al respecte poden adreçar-se al telèfon 971-910060 de l'Escola de Formació en Mitjans Didàctics .

Per sol·licitar la inscripció com a associat/da remetteu aquesta butlleta per correu ordinari:

*Escola de Formació en Mitjans Didàctics
C/ Marià Canals, 13 baixos
07005 Palma)*

o bé al fax 971- 910061.

FULL DE SOL·LICITUD D'ASSOCIACIÓ		núm. soci/a	
DADES PERSONALS	LLINATGES I NOM		DATA NAIXEMENT
	VIA PÚBLICA		NUMERO PIS/PORTA
	CODI POSTAL	LOCALITAT	PROVÍNCIA
LLOC DE FEINA	NOM I ADREÇA		CODI DEL CENTRE
	SECTOR (Premsa, Ràdio, Televisió, altres)	NIVELL: <small>Guardia/Infantil/Primaria/Secundaria/Adults/tenensament/ Universitat/Acadèmic/EOME/ Arts/ Batxillers</small>	SITUACIÓ: <small>Aiur/Ineri/Provisional/Definitiu/ Jubilació/Aiur-Actiu*</small>
			* Laboral i/o administratiu/altres sectors

SEMINARI INTERNACIONAL

EDUCACIÓ, GLOBALITZACIÓ I DEMOCRÀCIA

*Centre cultural de "SA NOSTRA" (carrer Concepció, 12)
Palma de Mallorca, 14,15,16,17 de gener del 2002.*

DIA 14 , de 18 a 21h.

EDUCACIÓ, GLOBALITZACIÓ I DEMOCRÀCIA

Hugo Zemelman: Doctor en Sociologia.
Coordinador d'Epistemologia del Col·legi de Mèxic.
Autor, entre altres de: "*Usos crítics de la razón*", "*De la Historia a la Política*", "*Conocimiento y sujetos sociales*".

DEMOCRÀCIA I DIVISIÓ DE PODERS

Carlos Castresana: Fiscal anticorrupció.
Membre de la Unió progressista de Fiscals.
Autor de les denúncies dels militars de Xile i Argentina i promotor dels processos contra les juntes militars.

TAULA RODONA I DEBAT

DIA 15, de 18 a 21h.

NEOLIBERALISME, DEMOCRÀCIA I CANVI SOCIAL A AMÈRICA LLATINA

Atilio Boron: Secretari executiu del Consell Llatinoamericà de Ciències Socials.
Doctor en Ciències Polítiques per la Universitat d'Harvard. USA.
Ex-vice-rector universitat de Bons Aires.
Catedràtic de Teoria Política.
Autor de diversos llibres, entre ells: "*Estado, Capitalismo y Democracia en América Latina*".

EL CONTEXT INTERNACIONAL DE LA LLUITA PER LA DEMOCRÀCIA A PARTIR DE LA 2a GUERRA MUNDIAL

Joan Garcés: Politòleg i jurista.
Premi Nobel alternatiu de la Pau de la fundació sueca RIGHT LIVELHOOD.
Advocat de la causa particular i popular contra els crims de la humanitat en el cas de Xile.
Doctor en Ciències Polítiques i Sociòleg per la universitat de la Sorbona de París.

TAULA RODONA I DEBAT

DIA 16, de 17 a 19'30h.ZAPATISME. ALTERNATIVA A MÈXIC

Luis Hernández Navarro: Periodista. Sociòleg.
 Cap de redacció i secció d'opinió del periòdic "*La Jornada*". Mèxic.
 Director Tribuna d'Opinió.
 Autor, entre altres, del llibre "*Chiapas la Guerra y la Paz*".

PROCESSOS DE PAU I DEMOCRÀCIA A AMÈRICA CENTRAL

José Eduardo Sancho: Llicenciat en Sociologia.
 Membre del comitè per a la cultura de pau a Amèrica Central. UNESCO 1994.
 Va ser diputat a l'assemblea legislativa 1994-1997, El Salvador.
 Màster en estudis econòmics.
 Va ser membre pel FMLN d'El Salvador a la firma de pau i negociació de CHAPULTEPEC. 1989-91.
 Va ser membre de la comissió tripartita (ONU, govern, guerrilla(FMLN)). 1992-94.

TAULA RODONA I DEBAT**DIA 17, de 18 a 21h.**POLÍTIQUES PÚBLIQUES, EDUCACIÓ I CIUTADANIA

Pablo Gentili: Doctor en Educació.
 Investigador i professor del Laboratori de Polítiques Públiques de la Universitat de l'Estat de Rio de Janeiro.
 Autor, entre d'altres, de: "*Escuela SA*", "*Pedagogía de la Exclusión*", "*Códigos para ciudadanía: La formación ética como práctica de la libertad*".

DEMOCRÀCIA I LLUITA SINDICAL A AMÈRICA LLATINA

Fernando Rodal: Professor i Sindicalista.
 President de la Conferència d'Educadors Americans (CEA).

LES RAONS DE LA DEMOCRÀCIA

Marcos Roitman: Sociòleg. Professor Titular de la Universitat Complutense. Madrid.
 Coordinador Projecte: La formació de conceptes en ciències i humanitats d'UNAM i U. Complutense.
 Columnista del periòdic "*La Jornada*" de Mèxic.
 Coordinador de la Càtedra d'Amèrica (Projecte Alfa) de la Unió Europea-UNAM.
 Autor de diversos llibres, entre ells: "*Las Razones de la Democracia*".
 Coautor, al costat de Pablo González Casanova de: "*La democracia en América Latina*". "*Actualidad y Perspectivas*". "*Democracia y estado multiétnico en América Latina*".

TAULA RODONA I DEBAT

fórum mundial

foro mundial de la educación
forum mondial de l'éducation
world education forum

de educação

El Fòrum Mundial d'Educació es va iniciar el 10 d'abril del 2001 amb la disponibilitat de l'homepage *www.forummundialdeeducacao*, i va proporcionar a la comunitat internacional accés a les informacions sobre l'organització i possibilitat de participar en la construcció col·lectiva de la Carta del Fòrum.

L'Educació en el món globalitzat: del 24 al 27 d'octubre del 2001.

Porto Alegre serà seu del més espectacular encontre d'educadors. Governos, Organitzacions no governamentals, Universitats i escoles s'uniran amb el propòsit de debatre temàtiques que parlin del conflicte quotidià i que uneixin les propostes d'una educació inclusiva.

Del tema central, es deriven els quatre eixos temàtics:

1. Educació com a Dret.
2. Educació, Tecnologia i Treball.
3. Educació i Cultures.
4. Educació i Transformació (les nostres utopies).

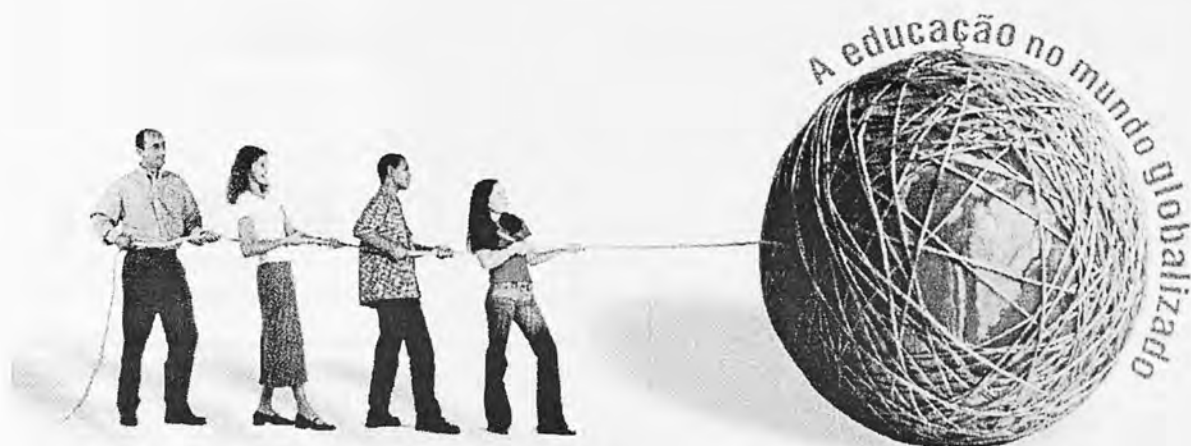
El gran moment del Fòrum Mundial d'Educació serà aquell que proporcionarà visibilitat als treballs que avui s'estan desenvolupant, amb atenció més específica a les experiències del Brasil, Amèrica Llatina, Àfrica i Àsia.

El model de Relats Temàtics adoptat és aquell que reuneix les possibilitats metodològiques i organitzatives contemplades a tallers, meses temàtiques,

relats d'experiències i grups de treball. El relat pot ser considerat com exercici interlocutiu sobre un tema específic. Els relats es localitzen, per aproximació, dins dels eixos temàtics.

Mentre les Conferències i els Debats Temàtics són organitzats i promoguts pel Comitè Organitzador del Fòrum Mundial d'Educació, els Relats Temàtics són de responsabilitat de les institucions o professionals que realitzin la inscripció. Correspon al Comitè Organitzador la garantia de la infraestructura i proporcionar els equips sol·licitats. L'assistència és oberta a educadors, educands, entitats governamentals i no governamentals, i persones interessades de tot el món en el debat educatiu. L'estimació de participants es mou entorn de 15.000 persones.

Per inscriure's s'ha de fer de forma individual o de delegat, optant, a l'hora d'omplir la fitxa d'inscripció, per un dels quatre eixos temàtics; dins de l'eix triat, s'optarà per un dels quatre debats temàtics. En la forma individual, la inscripció té un cost de 10 dòlars. Es pot pagar mitjançant targeta de crèdit o

transferència bancària, enviant la fitxa completa amb el comprovant del pagament a l'adreça del Comitè Organitzador del Fòrum Mundial d'Educació.

Inscripció de treballs/relats/tallers: L'autor/a haurà d'inscriure el relat identificant la institució/entitat (Universitats, ONGs, centres d'Estudi o recerca, associacions sindicals, comunitàries, etc.) a què està vinculat/da i representant, necessàriament; i enviarà la fitxa completa i altres informacions abans del 31 de juliol del 2001 al Comitè d'Organització del Fòrum Mundial d'Educació.

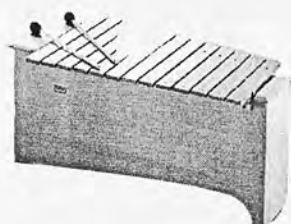
La construcció de l'hipertext (Carta del Fòrum), que s'inicià el 10 d'abril, és, per excel·lència, exercici de participació i el seu objectiu final és mani-

festar la posició de tots els que treballen amb les causes de l'educació en el món globalitzat.

Durant la realització del Fòrum, estarà en acció permanent la Comissió de Sistematització, que serà oportunament nomenada. La seva atribució serà la de donar cos final al document per ser conduït al Plenari de Conclusió del Fòrum Mundial d'Educació, i pot rebre contribucions provinents de les meses coordinadores de les Conferències, dels Debats i dels Relats Temàtics, per sol·licitud de les/dels participants. El Plenari serà dia 27 d'octubre, a partir de les 14h. i hi participaran els/les delegats/des inscrits/tes.

Pedagogia Musical

PARTITURES,
VENT I CORDA

MUSICASA
CONSERVATORI

Sol·liciti'ns
el catàleg

Nou Centre:

C/ Sant Francesc de Sales, 16
(Rotonda Conservatori) PALMA
Tel. 971 72 28 26
www.musicasa.com

REFLEXIONS SOBRE COOPERACIÓ. GUATEMALA / HONDURES 2001

*Juan Rodríguez Recio.
Professor de FP
STEI-i; Ensenyants Solidaris*

Fa un mes que vaig tornar d'Amèrica Central i són diversos els intents de condensar en un article per a la revista Pissarra les vivències que vaig experimentar; però com cada any, em resulta una qüestió molt difícil, a causa de la quantitat de successos, anècdotes, dades, sentiments... que em vénen al cap i que és impossible plasmar en uns fulls de paper sense atabuixar lectors i lectores.

Fa ja uns quants estius que particip en aquest projecte de cooperació que STEI-i Ensenyants Solidaris ve realitzant des de fa set anys; diversos anys aprenent d'altres realitats, elaborant projectes, avaluant-los i intentant transmetre els meus coneixements d'economia i dels

processos de reformes educatives; així mateix com a coordinador del projecte tenc la funció d'aconseguir els permisos de les autoritats locals per a la realització dels tallers i intentar col·laborar amb les organitzacions locals amb les que treballam.

Preparació del Tallers al Ministeri d'Educació de Guatemala

El projecte de "Capacitació de docents a Amèrica Central" consisteix a intercanviar experiències amb les companyes i companys docents d'Hondures i Guatemala. Enguany varen ser devuit les persones que hi varen participar, cinc varen treballar a Hondures fent tallers amb el nostre soci local que és el COLPRO-SUMAH i 13 a Guatemala, on tenim com a contrapart l'STEG, la Procuradoria de Drets Humans i SEFCA. Certament és prou difícil

que en l'organització i execució d'aquest tipus de projectes tot surti perfecte, atès que cal tenir en compte la idiosincràsia dels països, les seves gents, forma de treballar, mitjans, comunicacions, problemes interns i sobretot les convulses situacions polítiques que es donen contínuament

Tenint en compte això que s'ha exposat, ja des del mes de febrer vàrem tenir els primers contactes per a aconseguir els objectius previstos; un d'ells és impartir tallers de perfeccionament del professorat

en les temàtiques que prèviament ens sol·liciten; un altre dels propòsits, en gran manera el principal, és que les companyes i companys de les Illes que participen en les activitats, puguin introduir-se en una altra realitat, compartir com es desenvolupa la vida en aquests països, anomenats del tercer món, i que després, una vegada en els seus centres docents, puguin sensibilitzar els infants del nostre entorn sobre les situacions d'injustícia i d'explotació que es viu en gran part del planeta, tot amb la idea de transformar aquesta realitat per la via de l'educació.

Per introduir les voluntàries i els voluntaris en

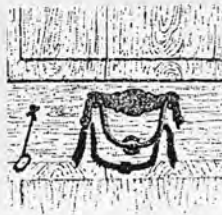

Comunitat del Carmen. Junta Directiva de Dones

l'àmbit on s'executaria el treball es va elaborar de febrer a juny un curs de 30 hores d'Educació per al Desenvolupament.

Pot ésser que tota la feina feta en l'execució d'aquest projecte i d'altres que realitzam, no sigui la panacea de les solucions; pot ser sigui fàcil criticar aquests mètodes per enfortir la solidaritat i la cooperació; potser no tots els participants en els projectes hi treballen amb el mateix esforç; pot ser en definitiva, que a aquesta tasca se li trobin molts de "peròs".

La resposta als crítics, seria per la meua part, convidar-los que un dia venguin a un taller amb

MALLORCA
Verda

**us ofereix la possibilitat d'allotjament
en el nucli del Pla de Mallorca o
altres indrets del món rural**

Tel./Fax: 971560861
Tel.: 677450481
e-mail: mallorcaverda@mallorcaverda.com
C/ Palma, 34
07250 - Vilafranca de Bonany (Mallorca)
<http://www.mallorcaverda.org>

**20% de descompte per
a afiliades i afiliats de
l'STEI-i.**

mestres de Guatemala o Hondures i vegin com valoren que algú els expliqui diferents metodologies, nous modes de treball i sobretot que els dediqui un temps per a exposar la seva problemàtica, com a docents que treballen amb sous de misèria i sense recursos, però també la necessitat de compartir les seves experiències com a éssers humans que viuen en condicions molt precàries; convidat tots els escèptics, la majoria de saló, que dediquin un mes de les seves vacances a visitar les escoles, a compartir uns dies amb les nines i els nins (sobretot del medi rural) a les seves aules.

Personalment pens que l'esforç val la pena, i per això intentam que aquest projecte de cooperació no sigui unes vacances amb el justificant de la solidaritat, pretenem, encara que a vegades no ho aconseguim, que entre els participants sorgeixi el compromís de lluitar contra les situacions d'injustícia que ens envolten i que de manera egoïsta, tinguem la possibilitat d'aprendre d'altres geografies, d'altres llengües, d'altres cultures en definitiva de la vida.

Durant la nostra estada a Guatemala va haver-hi esdeveniments prou convulsos: fuga massiva de gran part dels presos d'una presó de màxima seguretat, i la posterior declaració d'estat d'emergència; mobilitzacions populars contra l'augment de l'IVA que es varen concretar en una vaga general, va sortir l'exèrcit de nou als carrers amb els consegüents enfrontaments i l'anul·lació de

drets constitucionals.

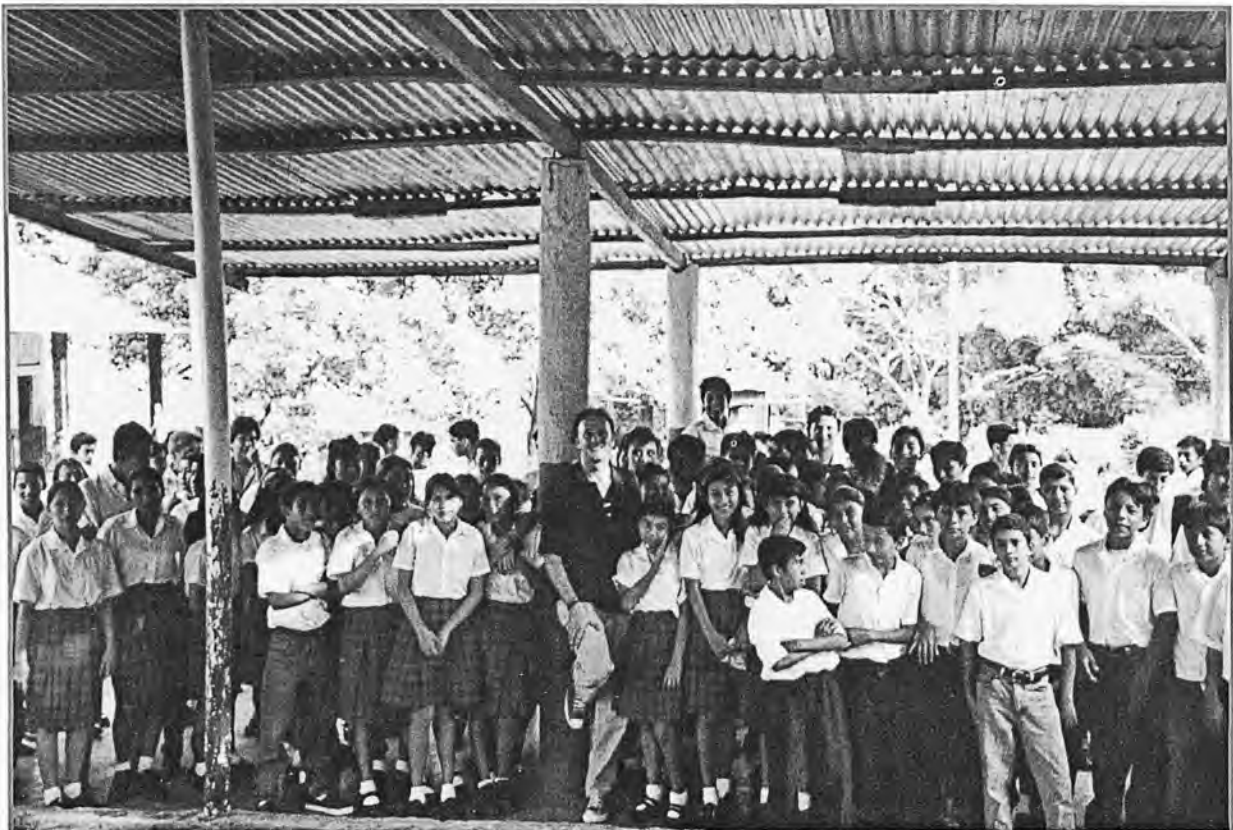
Al mateix temps va coincidir amb la fallida de dos dels més importants bancs del país, les denúncies de desapareguts... i com sempre la inestabilitat política

A Hondures també ens vàrem veure sotmesos a diversos condicionants: una forta sequera que està provocant fam i que va posar el país en estat d'alerta nacional i a més vàrem coincidir amb les reivindicacions dels docents que varen donar lloc a vagues i manifestacions, que en aquests dies encara persisteixen.

Amb tot aquest panorama va ser encara més difícil treballar que altres anys, però crec que hem fet una altra passa més per a consolidar aquesta forma de cooperació.

Voldria dir que som l'única organització que treballa a Amèrica Central en la capacitat de docents amb la metodologia de tallers de perfeccionament, cosa que està sent valorada molt positivament per distintes organitzacions sindicals i ONGs de Llatinoamèrica..

Amb tot aquest bagatge una persona torna a casa per enfrontar-se al quefer quotidià i intenta posar-se al dia i s'assabenta que mentre era a escoles amb sostres de planxes de zinc, en el nostre primer món es realitzaven manifestacions antiglobalització amb una manipulació informativa vergonyosa en contra dels activistes; mentre els amos del món i del lliure comerç s'oposaven a la taxa Tobin, perseverant en la idea

del creixement com únic mecanisme per al desenvolupament; mentrestant, també ens portàvem les mans al cap per la ingent immigració il·legal, crisi de les bosses, caiguda de les empreses tecnològiques i perquè els experts parlaven de deceleració econòmica i pèrdua de competitivitat.

Però per allà, les grans empreses, ben igual que les espanyoles, parlen poc i actuen ràpid: Telefònica s'està fent amb el control de la telefonia a Guatemala, empreses elèctriques espanyoles comencen a controlar les privatitzacions de la xarxa amb abusos sobre les poblacions pageses; empreses de turisme del nostre entorn s'estan instal·lant a Amèrica Central destruint el medi ambient i pagant sous de misèria, això sí, després creen una fundació per a fer projectes de cooperació amb fons que després desgraven.

Per a arredonar el panorama, el nostre govern, dins de la missió de l'ONU per a verificar els acords de pau del 1996, es dedica a formar la policia guatemalenca, amb el resultat que aquesta segueix essent igual de corrupta que en èpoques anteriors i és assenyalada reiteradament per violació dels drets humans, i com que no hi ha res de franc, la cooperació oficial es converteix en

una nova colonització, aquesta vegada, no en nom de Crist, sinó en nom del neoliberalisme, i que es converteix en gran manera en la falca que afavoreix la introducció de les nostres empreses en els sectors productius.

Si a tot aquest bullit, li sumam veure alguna ONG invertint al costat de l'Església en fons d'inversió, cas Gescartera, a un se li posa cara de babau i totes les preguntes que es fa constantment sobre la situació dels països "de baix" queden en els llimbs i particularment decidesc actuar, en la mesura de les meves possibilitats, per la qual cosa l'any que ve pens ésser allà.

Nota: Un record especial per a les companyes de CONAVIGUA, els amics de l'STEG, de la PDH, del COLPROSUMAH, de SEFCA i per a tots aquells "cuates" que mantenc allà i fan que quan hi vaig tot sigui més fàcil. Gràcies.

Santa Maria del Camí,
15 de setembre del 2001

Ara tenir un piano és més fàcil

Sense necessitat de comprar-lo, decideixi

LLOGUER-OPCIÓ COMPRA AIXÍ DE FÀCIL

Si el seu fill o filla comença a estudiar piano, vostè ha de pensar en la necessitat de tenir un piano a casa seva.

És lògic que la decisió de comprar-lo definitivament la prengui segons els resultats del curs.

No es preocupi: **MUSICASA** li soluciona aquest problema.

MUSICASA li cedeix un piano, acústic o digital.

NOMÉS PER 8.700.- ptes. mensuals, més quota inicial de 28.990.- ptes. Per exemple:

Si vostè decideix comprar el piano que li vàrem cedir, fa un any o més, o qualsevol altra marca,

li descomptarem 133.300 ptes.-

YAMAHA

MUSICASA

Pl. Es Fortí, 1
(cantonada Passeig Mallorca)
Palma de Mallorca
Telf. 971 281559

CONCLUSIÓ DELS PROJECTES DE CAPACITACIÓ DE DOCENTS A CENTREAMÈRICA

STEL-i - ENSENYANTS SOLIDARIS

CAPACITACIÓ DOCENTS A GUATEMALA 2.001

CAPACITACIÓ DOCENTS A HONDURES 2.001

SUPORT A LA P.D.H. GUATEMALA 2001

*Juan Rodríguez Recio
Coordinador Projecte.*

El projecte de Capacitació de Docents a Centreamèrica, és un projecte que realitza l'STEL-i des de fa més de set anys. Segons indica el propi nom, el projecte consisteix en la realització de tallers a diferents llocs de Guatemala i Hondures, per part dels voluntàries/voluntaris - cooperants que participen en l'execució de les activitats.

Assistents al Taller "Educación, Economía y Reformas Educativas"

Objectius:

Per a nosaltres aquest projecte té un triple objectiu que serveix de base des que començam a treballar:

- Intercanvi d'experiències entre docents de les Illes Balears i Centreamericans.
- Millora de la capacitat metodològica i tècnica del professorat centreamericà, per augmentar el nivell de l'educació.
- Potenciació de l'educació en valors a partir de la sensibilització dels docents de les Illes de la realitat social dels països del sud, perquè a través d'aquest procés es pugui arribar a implicar tota la població escolar en projectes de Cooperació per al Desenvolupament.

Procediments:

El projecte va començar el mes de febrer del 2001, amb l'execució d'un *Curs d'Educació per al Desenvolupament*, aquest curs va ser autoritzat i reconegut per la Conselleria d'Educació. El curs va durar 30 hores i té un reconeixement de dos crèdits.

La convocatòria del curs va ser oberta i es va enviar als centres educatius de les Illes perquè s'informés el professorat.

D'altra banda, per als/a les cooperants que ja havien realitzat durant anys anteriors aquest curs es va sol·licitar la formació d'un *Seminari Permanent d'Educació per al Desenvolupament*, i així poder treballar en els àmbits necessaris per preparar les unitats didàctiques a impartir.

De les persones que varen assistir al curs va sortir el grup que presentam a la convocatòria com a voluntaris. El nombre de participants va ser de 16 voluntaris de la nostra comunitat i una cooperant de la comunitat valenciana.

Durant els mesos de febrer a juny, es va tenir un continu contacte amb les contraparts a Guatemala i a Hondures, per sol·licitar els continguts i especialitats dels cursos que volien que els fossin impartits.

Amb la proposta rebuda vàrem indicar als voluntaris que fessin una Unitat Didàctica seguint els

criteris exposats en el *Curs d'Educació per al Desenvolupament* que estaven realitzant.

A finals de juny, el coordinador del projecte Juan Rodríguez Recio es va desplaçar a Guatemala i a Hondures per ajustar el calendari dels tallers i altres temes de coordinació.

A Guatemala amb la nostra contrapart STEG (Sindicat de Treballadors de l'Educació de Guatemala), vàrem mantenir una reunió amb el Vice-Ministre d'educació que va autoritzar la realització dels tallers. Deu cooperants hi varen participar.

De tota manera vàrem haver d'ajustar les activitats amb les contraparts amb què vàrem col·laborar per aquest projecte com SEFCA (Servicios de Formación Centroamericana),

També es va mantenir una reunió amb el Procurador dels Drets Humans, per fixar les activitats dels/de les cooperants a la feina de la "Auxiliatura del Departament de Suchitepéquez".

Tres cooperants hi varen participar.

A Hondures la nostra contrapart va ser COLPROSUMAH (Colegio Profesional de Superación Magisterial de Honduras), ells varen aconseguir els permisos oportuns per l'autorització de l'execució dels cursos a impartir en el país.

Quatre cooperants hi varen participar.

Conclusió:

El projecte va anar realitzant-se durant els mesos de juliol i agost, es varen complir els objectius previstos amb la realització dels Tallers a Guatemala i a Hondures i, a més, la feina amb la PDH.

El projecte va continuar un cop les/els cooperants varen tornar. Es varen realitzar posades en comú, entrega de memòries i es pretén realitzar rodes de premsa a Eivissa i a Palma.

Durant el curs escolar 2001-2002 es pretén realitzar una campanya de sensibilització a escoles perquè els voluntaris participants transmetin la seva experiència a professorat i alumnat.

S'ha de destacar que un grup de participants ja està col·laborant amb l'STEI-i -Ensenyants Solidaris en l'elaboració i execució de Projectes de Cooperació que tenim en marxa. S'ha complert d'aquesta manera un dels objectius del projecte inicial de potenciar el voluntariat i la transmissió de l'experiència adquirida.

El mes de febrer del 2002 es realitzarà un viatge a Guatemala i a Hondures per posar en comú les experiències amb unes jornades i al mateix temps preparar el treball per al projecte de l'estiu del 2002, ja que pretenem una continuïtat a la vista d'uns resultats tan bons.

A continuació adjuntam un resum de les activitats realitzades per les i els cooperants:

Relació de Tallers realitzats per cooperants STEI-i - Ensenyants Solidaris a Hondures durant els mesos de juliol i agost del 2001

Nom del taller	Tallers	Lloc	Assistents	Professor/a
1.- "El Joc Psicomotriu"	3	Tegucigalpa, Yoro i El Progreso	114	Miguel Coll Isern
2.- "Educació Física i Salut"	3	Jutiapa, Chokiteca i Nacaone.	92	Vicente Pañego Català
3.- "Informàtica"	4	Tegucigalpa, Resbaloso i Aranesina	84	Jorge Ramos López
4.- "Infantil"		Puerto Cortés, Santa Cruz de Yohoa, San Antonio i La Lima	178	Miquel Gelabert Font

Relació d'Activitats realitzades per cooperants STEI-i - Ensenyants Solidaris a Procuraduria dels Drets Humans P.D.H. a Suchitepéquez. Guatemala durant els mesos de juliol i agost del 2001

Activitat	Departament	Comunitat	Població Aprox.	Professor/a
Procuraduria dels Drets Humans	Suchitepéquez	El Carmen	400	Sofia Feliu Durán Enrique Collazo Landes M ^a Carmen Tamarit
		Nueve de Enero	500	
		El Tesoro	650	
		El Progreso	700	

El treball que varen realitzar el varen fer principalment a tres camps:

1. En el camp de la salut, fent tallers d'Educació per a la salut, reunions amb promotors de salut de cada comunitat, xerrades a nins i nines a cada escola i reunions amb els professorat.
2. En el camp de projectes propis de la PDH, a les àrees de capacitació pedagògica dels docents com, preparació de classes, esquemes, dinàmiques de grup, avaluació a l'aula, elaboració d'unitats didàctiques, elaboració de projectes socials i tractament de la igualtat de gènere
3. Capacitació de personal de la P.D.H.

Relació Tallers realitzats per cooperants STEI-i -Ensenyants Solidaris a Guatemala durant els mesos de juliol i agost del 2001

Nom del taller	Ciutat	Tallers	Lloc	Assistents	Professor/a
1.- Sindicalisme, Econ. i Ref. Ed.	Guatemala	1		40	Juan Rodríguez
2. "Resolució de conflictes"	S.Marcos	2		83	Joana Canet Martorell
	Quetzaltenango	7	Xela, San Juan Ostuncalco, Amolonga, La Esperanza, i San Carlos	290	
	Sobolá	1		30	
3.- "Dinàmica a l'aula d'Ed. Inf."	Izabal	2	Moraks	120	M ^a Dolores Bejarano Martorell
	B. Verapaz	1	Sahmá	39	
	Jutiapa	2	Asunción Mita i Jutiapa	53	
4.- "Dinàmica de Grup"	Sobolá	1	Santa Clara	59	Francisca Nadal Riera
	Retahukeu	2	Santa Cruz i San Sebastián	73	
	Quetzaltenango	3	San Pedro, Escola magisteri i Ixtahuacan	530	
	C. Peronia	1		80	
5.- "Didàctica de la Matemàtica"	Sobolá	1	Santa Clara	59	Vivian Hernández
	Retahukeu	2	Santa Cruz i San Sebastián	80	
	Quetzaltenango	3	San Pedro, Escola magisteri i Ixtahuacan	386	
	C. Peronia			Suport	
6.- "Infantil/Jocs/Música"	S. Marcos	1	Tacaná	27	Rosa Cainzos
	Quetzaltenango	3	San Juan, Quetzaltenango i Amolonga	89	
	Sobolá	2	La Esperanza i Godínez	42	
7.- "Educació Infantil"	Escuintla	4	Nueva Concepción, Tiquisate, La Democràcia i La Gomera	230	Caterina Torrens
	C. Peronia			Suport	
	Chiquimula	2		88	
	Peten	1		89	
8.- "Teoria del joc"	Escuintla	4	Nueva Concepción, Tiquisate, La Democràcia i La Gomera	230	M Antònia Palmer Tous
	C. Peronia	4		130	
	Chiquimula	2		84	
	Peten	2		94	
9. "Didàctica de la matemàtica"	Suchitepéquez	6		217	Jesús Hernández
10.-"Plàstica i Manualitats"	Moraks	2		115	Núria Ferriol Molina (Procedent de la Comunitat Valenciana)
	Sahmá	1		60	
	Asunción Mita	1		24	
	Jutiapa	1		36	
	San Marcos	1		40	

PROJECTES DE COOPERACIÓ de l'STEI-i:

Autobús - biblioteca a Hondures.

Microbús per a una guarderia a Guatemala.

Dins dels projectes de cooperació que l'STEI-i està duent a terme es troben l'enviament d'un autobús a Hondures i la compra d'un microbús per a la guarderia que té CONAVIGUA (Coordinadora de Viudes de Guatemala) a la zona del Quiché (Guatemala).

El projecte ha consistit també en la transformació interna de l'autobús, amb què se l'ha convertit en biblioteca perquè serveixi com a centre de recursos i de suport de les activitats educatives i de capacitació que realitza la nostra contrapart, el COLPROSUMAH (Colegio Profesional de Superación Magisterial de Honduras).

Aprofitant l'enviament del vehicle, l'STEI-i va realitzar una campanya de recollida de material didàctic als centres educatius de les Illes; així es van poder enviar 30 equips informàtics complets i un laboratori d'idiomes per muntar dues aules de formació. L'espai lliure que va quedar de l'autobús es va completar amb més de 100 caixes de llibres classificats per dotar-lo com a biblioteca, també es van enviar caixes de material didàctic, cinquanta màquines d'escriure,

Autobús Biblioteca cap a Hondures

fotocopiadores, televisor i vídeo amb sistema europeu i americà.

El projecte s'ha pogut realitzar amb la col·laboració de diferents entitats i persones:

a) El cost de l'enviament a Hondures va ser subvencionat per la Direcció General de Cooperació del Govern Balear.

b) En un principi ens varen donar dos autobusos, un de Menorca per Autobusos del Nord i un altre d'Eivissa per l'empresa IVECO; ja que el transport marítim tenia un cost molt alt només va poder ser enviat el segon autobús.

c) La reforma de l'autobús es va realitzar a l'IES Juníper Serra de Palma amb la col·laboració del professorat i l'alumnat, i es va comptar amb la col·laboració econòmica de la Conselleria d'Educació i Cultura del Govern Balear.

d) La companyia naviliera BALEARIA va

Autobús per a la guarderia Josefa Ixcoly

donar el seu suport amb el transport d'Eivissa a Palma.

e) Els centres escolars de les Illes van subministrar llibres i material didàctic per a la realització de la biblioteca.

f) El personal de l'STEI-i i d'Ensenyants Solidaris es va fer càrrec de la recollida i classificació de l'autobús.

Aquest projecte servirà de gran ajuda a Hondures i és el primer autobús biblioteca que existeix al país.

Volem mostrar el nostre agraïment a tots aquells que col·laboren amb nosaltres en la realització de projectes de cooperació, perquè sense el seu voluntariat és difícil realitzar-los, a tots ells moltes gràcies.

***

Un altre dels projectes que compten amb el suport de la Direcció General de Cooperació durant aquest any ha estat la compra d'un microbús per a la guarderia que té CONAVIGUA (Coordinadora

de Viudes de Guatemala) a la zona del Quiché (Guatemala).

La compra del microbús va coincidir amb l'estada del coordinador de projectes de l'STEI-i Juan Rodríguez Recio dins del projecte de capacitat de docents a Guatemala 2001; aquesta coincidència

va servir per afavorir el procés de la compra. Es varen fer diferents visites a empreses de vehicles industrials a la capital de Guatemala; es varen realitzar diverses proves amb diferents microbúsos i es va comprovar el seu estat mecànic amb un tècnic, finalment es va trobar el model més adequat a les característiques del projecte.

El vehicle és un microbús escolar, marca FORD, de 5 Tones i 30 places.

L'adquisició d'aquest vehicle servirà per afavorir l'assistència a les escoles d'un gran nombre de nins i nines indígenes que es troben bastant allunyats de les zones urbanes on s'ubiquen els centres docents.

Activitats i itineraris d'interès cultural i patrimonial:

Conèixer la Part Forana

Excursions a peu

Itineraris per Palma

Nit de llegendes de Palma ...

SEGALL

PROMOCIÓ CULTURAL

Coordinació: Gaspar Valero i Martí
C/ Arxiduc Lluís Salvador, 25-1r.
07004 Palma
Tel. 971-477074 / 639-715218

ENTREVISTA A MARTA MAFFEI

“Estam demanant temps institucionals, una altra planificació. Un altre currículum i una altra forma, on les persones eduquin i no simplement vomitin una classe”

Marta Maffei és mestra, Secretària General de CTERA (Confederación de Trabajadores de la Educación de la República Argentina), Secretària General Adjunta de la CTA (Central de Trabajadores Argentinos), Presidenta de la ISAL (Internacional de la Educación América Latina) i membre fundador de la IE.

Per Pere Polo

Els dies que vàrem romandre a Bons Aires varen coincidir amb els moments més àlgids del conflicte d'Aerolínes Argentines (AA) Transitar per l'autopista Riccheri, cap a l'aeroport, era tota una odissea, més de 15 Km. de cues; passatgers que havien de caminar 4 i 5 Km. per no perdre els seus vols. Com si fora el món al revés, la carrera d'obstacles en què s'havia transformat l'autopista acabava en una barrera doble de gendarmes i policia aeronàutica que de cara als manifestants retenguts allà rebien a crits un insult particular "Piqueteros". Al mig varen quedar els que, passatge en mà i carregant les seves maletes com a penitents varen haver de caminar més de 3 Km. per aconseguir el que pareixia un destí impossible: pujar a l'avió. Aquest i altres conflictes, m'han fet veure que AA,

són les Malvines aèries. Idèntics sentiments de pertinença i, al mateix temps, d'indignació per la despulla estan presents en el sentiment dels argentins. El buidament, per incompetència o premeditació d'AA, ha estat la gota que ha vessat la copa del tedi i frustració dels argentins. L'empresa va ser comprada per Ibèria en l'onada privatitzadora dels 90, amb la repetida excusa de sanejar els comptes públics. La fallida d'AA posarà en perill l'ocupació d'unes 7.000 persones.

Aquesta crisi, en un moment en què Argentina viu una recessió econòmica i hi ha un enorme malestar i descontent, s'ha convertit en una qüestió de sobirania per als argentins. Fins el River Plate disputa un partit de futbol amb el lema inscrit a les seves camisetes: "Salvem AA".

El dimecres 2 d'octubre varen ser venudes les Aerolineas Argentinas a un consorci turístic. En aquest consorci hi estàn integrats Spanair, Viatges Marsans i altres. Els compradors es comprometen a realitzar una ampliació del capital de 50 milions de dòlars i a mantenir durant dos anys la plantilla de treballadors.

Durant tot l'estiu, ha estat notícia de primera plana la situació econòmica argentina. Les paraules "Dèficit zero" FMI o Banc Mundial no han deixat de sonar. Una llei de Dèficit zero amb què funcionaris i jubilats han vist reduït el seu salari un 13%. Aquests reben una part dels seus salaris en bons "pacatones" que després han de canviar en els comerços. Durant tot l'estiu han anat succeint-se les manifestacions i les vagues, a partir de l'11 de setembre la Confederació de Treballadors d'Argentina (CTE) ha convocat marxades des de Bons Aires a l'interior; i recorreran 60 ciutats; mobilitzar el poble, despertar consciències, recórrer el país de cap a cap és tota una actitud. He vist un nou mètode de protesta que consisteix a tallar el tràfic en importants vies de comunicació: "Piqueteros".

Marta és Secretària general de la Confederació de Treballadors de l'Educació de la República Argentina (CTERA), que ha sabut mantenir en la societat argentina la lluita per l'Escola Pública. Recordeu la Carpa Blanca (1) i a més, dia 5 de setembre del 2001 la selecció Argentina de futbol, en el partit disputat davant de Brasil lluïa una camiseta amb la llegenda: Defensem l'Escola Pública.

Valguin aquestes línies introductòries per a fer-nos una idea de la situació argentina.

P. Marta, primer vull donar-te les gràcies, per convidar-me a aquest seminari i, segon, felicitar-te perquè s'ha encomanat a CTERA, l'organització que dirigeixes, l'organització de la trobada.

R. Gràcies a vosaltres que us heu desplaçat des de tan lluny per a poder participar en aquesta trobada.

P. Durant la trobada he constatat una doble línia conductora: d'una banda la lluita contra el món injust que ens ha tocat viure, on cada vegada s'accentua més la bipolarització entre la riquesa i la misèria, no la pobresa: i per unes altres les ganes de transformar aquesta situació, sent un dels eixos per a això, l'educació.

Quina és la teva opinió de la discussió que hem mantingut aquests dies?

R. Estic orgullosa de la discussió que s'ha anat mantenint sobre el paper que juga el projecte educatiu en la cultura actual, en les diferents cultures; el sentit del neoliberalisme i el rol que hi ha de jugar l'educació, és a dir si l'educació pot, dins del propi neoliberalisme ser una punta de llança per a poder construir un projecte nou de Nació, una construcció alternativa o diverses alternatives, ja que segurament no hi haurà una alternativa única al neoliberalisme.

Bé, veig que les companyes i els companys que heu vingut d'altres països, també estau satisfets pel treball realitzat i de les discussions tan fructíferes. Ara caldrà trobar camins i estratègies que conduixin a les pràctiques concretes i no sols a la teorització.

Crec que haurà estat una experiència positiva aquesta combinació estranya que s'ha donat de poetes, lliurepensadors, gents del moviment de base, dirigents sindicals, directors d'educació no formal,... bé, en principi estam parlant de bona gent. Gent que té la intenció i la voluntat de contribuir i

Un moment de la entrevista

d'aportar. Ens pareix un punt d'arrancada interessant.

Aquest document ha de ser una eina de treball, en cas contrari no serveix a la gent. No volem un document per a guardar-lo en un calaix sinó per a discutir-lo i analitzar-lo, que valgui la pena per a deslligar-hi un debat al voltant.

P. Marta, he de confessar-te, que les dues vegades que he

estat amb vosaltres m'he trobat de meravella perquè he vist gent que encara viu la utopia. Intenteu portar la discussió al terreny de les idees, enfront d'un món dominat per la tecnocràcia i el pragmatisme. Ara parlem de currículum, aquest currículum que ha de ser la vida, la vida mateixa del centre. Ha estat un punt de debat, com el veieu des de CTRA?

R. Mira Pedro, el que passa és que hi ha una tendència, almenys en el nostre país, i crec que no és l'únic que permet circular un currículum escrit, elaborat pels tècnics, pels governs, i que després no és el que realment circula per les aules, és un currículum diguem-ne lícit, elaborat d'acord amb els organismes de crèdit internacional, FMI, BM, BILD, i després hi ha un altre currículum ocult que s'incorpora a partir de les necessitats dels infants, dels joves, de les disposicions dels docents entorn al treball, de la diversitat del cultures de les escoles.

Moltes vegades, el que acaba decidint el currículum entre el que els tècnics proposen o expliciten i el que en realitat es concreta, és el docent, bé sigui per falta de recursos de la família, per una impossibilitat concreta, o bé per la falta de fons per comprar en determinats moments certs materials didàctics. Nosaltres vàrem pensar que és preferible involucrar els educadors i els educands en un projecte compartit de currículum. Vàrem apostar perquè sigui el conjunt dels docents, l'escola amb les autoritats, i la comunitat educativa els que puguin definir les àrees importants del currículum i les formes de participació social.

P. Bé, però davant d'aquest

“Nosaltres vàrem pensar que és preferible involucrar els educadors i els educands en un projecte compartit de currículum. Vàrem apostar perquè sigui la comunitat educativa la que puguin definir les àrees importants del currículum i les formes de participació social”

plantejament com reaccionen els docents?

R. Pens que això exigeix als docents una major preparació per a acceptar el diàleg amb la comunitat i la seva incorporació per al debat. Generalment el docent planteja que és el tècnic qui ha d'imposar el currículum, perquè creu que la família no està preparada per a aquests

temes, per a participar, però cal fer-los veure que si ella no participa mai ho estarà. És a dir, així no hi ha una forma que permeti a la societat participar en el disseny curricular i que els docents poden analitzar.

P. La teva resposta, fa que reflexionem sobre la quantitat d'activitats extraescolars amb les que actualment es "completa" la jornada de l'alumnat; no basta la jornada normal i es completa de diferents formes, informàtica, etc., això em duu a preguntar-te: si incorporéssim els pares al debat, inclourien en el currículum totes aquestes activitats que cerquen fora, i n'eliminarien altres? O si al contrari cerquen en aquestes activitats altres serveis socials que no els dona la comunitat?

R. Pens que hi ha altres interessos en la comunitat i el que hauríem de fer pares i docents és discutir més a fons si consideram que aquests interessos són propis de l'educació pública i, si així ho consideram, han de ser necessàriament incorporats al currícu-

Aeroport de Bons Aires, imatges del conflicte

lum.

Una altra discussió seria si totes aquestes activitats poden ser finançades amb recursos públics en països com el nostre en què a penes s'aconsegueix cobrir tot el desenvolupament de l'actual currículum o han de ser finançades pels pares, com ocorre a Xile o a l'Estat Espanyol, cosa que significa una nova estratègia privatitzadora del sistema educatiu.

P. Marta, avui en dia, hi ha una estratègia de posar com exemple l'escola privada i la seva gestió, i fins i tot molts centres públics intenten imitar-los. Moltes mares i pares volen un col·legi privat per les activitats extraescolars i els serveis que "venen".

R. Aquestes demandes no sempre responen a qüestions educatives sinó a una necessitat dels pares i mares que treballen tot el dia i els pares veuen millor que els seus fills estiguin en aquest tipus d'activitats que no sols a casa, en el carrer o en algun club, que no els ofereixen tantes garanties.

Però hem de pensar que els infants necessiten jugar i no se'ls pot carregar amb una quantitat d'activitats que després inhibeixen, els obstrueixen en el desenvolupament de la tasca escolar.

P. Vull insistir en aquest tema: no creus que el

que realment tenim latent és un problema social, que hauríem de redefinir què és l'escola pública, quin paper ha de complir. Hauríem de preguntar-nos: l'escola com solució o com problema.

R. Mira avui en dia els pares i mares tenen un greu problema amb la incorporació al treball durant moltes hores. Avui en compte de reduir la jornada dels ocupats se'ls amplia. Perquè et facis una idea, aquí en el nostre país un ciutadà normal treballa 12 hores, però no oblidis que hi ha un 16% de ciutadans sense treball, i una bona part amb reducció de jornada, la qual cosa no significa que aquests treballadors es quedin a casa esperant que els vengui el treball. Surten al carrer, cerquen, caminen... d'aquí que sigui un problema social, no només dels infants, que queden tots sols moltes hores.

P. En educació, quin és el panorama?

R. Tenim un sistema educatiu de 4'30 hores lectives. Només a la capital, i en un 60% de les escoles, tenen la jornada de 6 hores. A la resta del país la jornada és de 4'30 i en algunes províncies de 3'30 hores. En aquest període tan restringit de temps és impossible complir amb tot el currículum. Hi ha una demanda de la comunitat d'activitats perquè els infants completin el currículum. Aquesta és la

WEIB
El web educatiu
de les Illes Balears

Els currículums d'Educació Infantil i d'Educació Primària de les Balears, a l'abast de tothom a través d'Internet.

El web educatiu de les Illes Balears, el WEIB, incrementa progressivament els seus serveis i es posa al servei de la comunitat educativa.

Consulta el WEIB i descobreix el que t'ofereix!

<http://weib.caib.es>

GOVERN
DE LES ILLES BALEARS
Conselleria d'Educació i Cultura

Quatre illes **un país** cap frontera

Manifestació de protesta a Buenos Aires

demanda, que es completi el currículum. No és el mateix a Amèrica llatina, amb una oferta tan restringida en el sistema educatiu, que l'educació a Europa que té una amplitud i una jornada i un horari per al docent. Vegem un exemple amb els docents de secundària.

Treballen per hores lectives sense un minut per atendre els pares, corregir, preparar, etc. Aquí la jornada pagada són les hores lectives exclusivament. Hi ha qui té 45, 60 hores setmanals, dues o tres jornades seguides, sense recreació, sense parar, en fi això és desastrós per al sistema educatiu, per als alumnes, per al mateix docent.

És una situació de gran complexitat. Nosaltres estam demanant temps institucionals, una altra planificació. Un altre currículum i una altra forma. No sols per la necessitat que hi participin altres sectors socials sinó per posar un punt de racionalitat en el sistema; on les persones eduquen i no simplement vomitin una classe. Per superar aquesta situació pens que cal discutir què ha de fer-se, i aquí hi ha de participar necessàriament la comunitat. Crec que junts hem de decidir en quin sentit hem d'ampliar el sistema educatiu. Què és el que nosaltres anam a incorporar. Per exemple, hi ha una quantitat d'activitats que avui no entren en la planificació, que no s'incorporen en les activitats curriculars com: treballar en tallers, la discussió general, l'as-

“la discussió passa avui per la incorporació en el currículum d'activitats humanes que tinguin a veure amb la funció dels pares, la reflexió de la jornada estudiantil, les pràctiques socials que els joves han de tenir dins de l'escola, etc”

semblea, l'anàlisi, la discussió que permet elaborar la pautes mínimes de conducta, etc.

En l'ensenyança secundària cap docent no vol cedir ni un petit tram del seu horari perquè es discuteixin aquests temes perquè va en detriment del procés educatiu dels seus propis alumnes.

P. Això és demencial.

R. Efectivament. Per això dic, que, per a nosaltres, la discussió passa avui per la incorporació en el currículum d'activitats humanes pròpies del treball dels centres educatius que tinguin a veure amb la

funció dels pares, la reflexió de la jornada estudiantil, les pràctiques socials que els joves han de tenir dins de l'escola, etc.

P. I en l'ensenyança primària?

R. És un poc diferent perquè és el mestre de grau el que té l'autonomia d'establir l'horari i fins i tot hi ha algunes assignatures: música, Ed. Física, Ed. artística que tenen especialista i en aquestes hores el mestre pot fer les altres activitats: parlar amb el director, planificar, etc.

P. I aquests especialistes, al seu torn no són els mestres de grau d'algun centre, fet pel qual aquestes hores lectives els "volen"; per a així rendibilitzar/optimar els recursos?

R. Bé, això aquí no ha ocorregut, fins ara, a les províncies on tenen els especialistes. Però hi ha altres províncies que no els tenen i llavors no s'imparteixen aquestes classes.

Però nosaltres estam treballant amb els docents el tema del currículum i la incorporació al currículum de temes de pràctiques de consulta social perquè

acceptin una presència distinta a la dels tècnics i incorporin a la comunitat educativa els seus propis alumnes i els seus pares en un debat en què ningú no els anirà a prendre el rol del docent de guiar la discussió, de fonamentarla. És una oportunitat que té el docent de fonamentar les raons de la incorpo-

ració del que ell considera que és important que sigui afegit al currículum.

El pare ha de saber en què estarà orientat el seu fill, i donar-li suport o premiar-lo i procedir com a pare perquè els objectius del procés educatiu es compleixin. Els pares ignoren a on ha d'arribar el mestre en un any escolar; quins són els seus objectius, les seves metes, els seus propòsits. No coneix les raons per les quals la incorporació de determinats continguts és important o no per a la formació dels seus fills.

P. Marta parles de dues o tres jornades dels docents, quin és el salari mitjà del docent?

R. Avui, després de la lluita de la carpa blanca, el salari és de 350\$, si tens antiguitat pots arribar a 400-450\$. En algunes províncies solen estar per damunt del salari nacional, molt poquetes. Són les províncies més allunyades més inhòspites, és un reclam més, en cas contrari els docents no hi anirien. En ensenyança secundària com que va ser impossible l'augment salarial, es cobra per hora lectiva, la qual cosa va permetre augmentar horari.

P. Però això és inhumà.

R. No és inhumà, és una bogeria. Ningú no pot donar classe en aquestes condicions. La qualitat baixa totalment. A més l'acumulació d'horari dels docents amb major antiguitat que realitzen 35,40, 48,60 hores setmanals en secundària porta a una mini jornada de 9,10 i 12 hores dels educadors més joves, sense arribar a les 15 hores que equivaldria a un salari de primària.

P. Com es pot viure a Bons Aires amb aquest salari quan la vida és més cara que a Espanya, França o Itàlia?

R. Se sobreviu. Això fa que es treballi doble jornada: matí i capvespre, per a fer-se amb 700 o 800\$. Sempre comptant

“el sou del 50% dels docents a Argentina està per davall dels 500\$. És a dir per davall del llindar de la pobresa...els docents proposam que se'ns doni un sou per viure, que es reconegui el treball que es fa i no es paga”

que hi hagi un altre familiar que treballi. Això permet sobreviure.

El 50% dels docents a Argentina està per davall dels 500\$. És a dir per davall del llindar de la pobresa. Els 500\$ és el llistó que es marca per a la cistella d'anar a comprar, viatjar, comprar roba per tre-

ballar,... però no es pot pagar un lloguer. A l'interior el llindar de la pobresa està en 360\$.

El 14'7% d'infants majors de 15 anys està vivint per davall de la línia de misèria. És a dir viuen en famílies amb una renda de menys d'un 1'40\$ per dia (no aconsegueix el valor d'1Kg de pa).

El 53% d'infants viu en llars on no s'aconsegueixen els 2\$ diaris per càpita. Entendràs que molts infants van a escola a menjar. Se'ls dona un complement alimentari o una tassa de llet, o fruita, pa, etc. o un esmorzar. Si no se'ls dona no van a escola, i llavors no poden aprendre.

Una gran quantitat d'infants està per davall de l'estatura de la seva edat. 55 infants moren al dia per causes evitables, desnutrició, falta de vacunació o diarrees estivals per descuit o falta de vacunació,

EL VIATGE DEL SEUS SOMNIS AL SEU ABAST AMB

SERRA NORD

NOUS CAMINS PER VIATJAR

C/ 31 de Desembre, 12 - 07004 PALMA

tel.- 20 46 00 - fax.- 20 44 50

PERQUÈ ELS OFERIM
ELS MILLORS VIATGES
ALS MILLORS PREUS!

AMB LA QUALITAT DE

RAMUNFANA

BAL 078 M/M

falta d'atenció mèdica...

P. Amb aquesta situació tan dura, sindicalment parlant, quan s'ha de lluitar per un sou de misèria, amb un horari tan excessiu, com reben els docents que les reivindicacions no són les lluites econòmiques, sinó també les lluites per un salari social: horari de treball que inclo-

gui un horari per a discussió, reunió amb els familiars, programació, preparació i avaluació. Perquè no sols sigui com deies, "vomitar la classe"?

R. Mira el que et vaig a contar. Nosaltres l'any passat vàrem realitzar un treball durant quatre mesos amb els docents de tota Argentina. Volíem veure si els docents havien entès el nostre missatge. El treball va ser realitzat per una empresa externa al sindicat.

El 93% dels docents manifesten que necessiten més temps per a la discussió, reflexió, qualificació, intercanvi, formació, atenció a pares i alumnes.

Davant això, què fa el govern? Agafa la nostra enquesta i diu: els docents volen més temps de treball, llavors en comptes de fer 185 dies, podem arribar als 200 dies. I llavors menys del 13% de docents l'accepta, encara que el 87% manifesta que no és aquest el temps que ells havien plantejat.

Els docents proposam que se'ns doni un sou per

"l'educació és un dret, un dret social, que proveeix el seu compliment per mitjà d'una pràctica social que és la que realitzen els docents a les aules, i aquesta pràctica social és un treball clar, un treball l'objectiu del qual és l'ensenyança"

temps, sinó que "arreglem" els alumnes".

R. Ja sabem que el B. Mundial dirigeix l'educació en el món sencer, i fa una plantilla i treu el tema que interessa en cada moment. Però aquí hi ha la labor sindical d'obrir un debat més ampli. Obrir una discussió amb els companys sobre el seu rol en l'escola, la seva pròpia demanda i la responsabilitat social que l'educació pública sigui una educació pública i popular.

P. L'últim dia de la trobada vàrem discutir sobre el "servei" de l'educació, i va quedar clar en el debat que més que servei, l'educació és un DRET que no hem d'oblidar, i per tant els governs han de garantir que aquest dret es compleixi, en cas contrari...

R. Ve ràpidament la privatització. Aquí hi ha l'OM Comerç, esperant que nosaltres la declarem servei. Nosaltres vàrem plantejar que l'educació és un dret, un dret social, que proveeix el seu compliment per mitjà d'una pràctica social que és la que realitzen els

viure, que reconegui el treball que es fa i no es paga. Que dins de la càrrega horària hi entri tot allò que fem i que no és la simple hora lectiva directa amb l'alumne.

P. Curiosament el tema del calendari escolar també és un tema "conflictiu" a l'Estat espanyol. L'important és ampliar els dies lectius, però no es parla del que fan en aquest

docents a les aules, i que aquesta pràctica social és un treball clar, un treball l'objectiu del qual és l'ensenyança, que l'ensenyança té la seva pràctica, que la didàctica és part d'aquest procés i procediment, i la intervenció de l'estat és garantir

Manifestació de les "Madres de la Plaza de Mayo"

aquest dret a l'educació. Per això ha d'intervenir en els centres privats. Ja que es tracta de l'educació de menors i els menors han de tenir la garantia que el que se'ls brinda és la garantia d'un dret i aquest es compleix, garantint la qualitat del procés educatiu. Aquí, l'estat no està garantint el finançament de l'educació, sinó que està garantint la verificació que el dret social a l'educació realment es compleixi.

P. Efectivament, perquè en cas contrari el dret a l'educació ens porta al principi de "llibertat d'elecció de centre", i aquest principi es transforma en la llibertat d'elecció d'alumne pel centre.

R. Segur que és així.

P. Aquests dies he vist més clar que mai el tema de la globalització. He vist la lluita del treballador, però també la impotència, he vist companys/es de les A. Argentines en vaga, manifestant-se, lluitant pel seu lloc de treball, però els empresaris no eren aquí, són a Espanya. Com a dirigent de CTERA i de la CTE, veient el moment social com pot un treballador/a pressionar la seva empresa (en aquest cas la SEPI), que està a milers i milers de quilòmetres. Quin efecte tenen aquestes manifestacions, vagues sobre el govern Espanyol que és lluny. A mi no em molesten... deu dir

R. Si considerem l'educació com un servei, i la prestació d'aquest servei la realitza una empresa privada, no ja un altre govern, ubicat a 10 o 15.000Km d'on es produeix el procés educatiu, imagina't, què podria passar, què podria suposar per als pobles i les cultures si això es produís, també, en el sistema educatiu. Nosaltres veníem plantejant això com un tema en discussió, i l'OIT l'ha assumit. En realitat els treballadors d'aerolínes argentines privatitzades, són avui treballadors del govern espanyol, i haurien de conformar un tot amb els treballadors espanyols de la mateixa empresa, exigir a l'empresa el mateix tractament dels altres treballadors espanyols: jornada, salari, etc.

En la CTA, quan lluitam, en la discussió de convenis d'Empresa, plantejam que aquests convenis siguin d'empresa o grup d'empreses i no convenis de fàbrica, on tots els treballadors/es, siguin de Bèlgica, França, Índia, Argentina o Espanya, tinguin les mateixes condicions laborals i salarials i així evitariem les migracions de les empreses. Els treballadors, així, haurien de ser capaços de fer fronts comuns on l'enemic no és el treballador d'Espanya, França o Argentina o l'africà radicats en la meua terra, sinó les

Treffpunkt

Aprender Alemany sense perdre el temps

Treffpunkt kompakt és el primer llibre d'introducció a la llengua alemanya bilingüe ambientat i contextualitzat en situacions típiques que es presenten entre alemanys-parlants i gent de parla castellana o catalana a Espanya, i sobretot en zones turístiques.

Adaptat a les necessitats de la gent d'aquí

Aquest curs comunicatiu, basat en tasques, consta de 6 lliçons bàsiques i més un capítol «Wieder zu Hause» que tracta alguns dels temes en *Präteritum* o *Perfekt*.

Treffpunkt kompakt està dissenyat per funcionar amb mòduls específics que permeten aprofundir sobre determinats temes. De moment oferim 3 mòduls específics per l'hoteleria.

- recepció
- restaurant
- servei d'habitacions

Autoestudi i classe

Treffpunkt kompakt ve acompanyat pel següent material:

- Cassettes amb 60 minuts gravats en diàlegs, exercicis i mostres de pronunciació
- Transparències en temes del llibre i altres en general
- Material fotocopiabla i complementari per a les activitats a classe
- Guia del professor

Nou! Gramàtica bàsica de l'Alemanya

- 2 parts: explicacions i exercicis
- Bilingüe català-alemany
- Amb un apèndix de solucions
- Aproximadament 200 pàgines
- Disponible a la seva llibreria el novembre

Edita: ISI S.L.
Tel/FAX 971 75 04 86 e-mail: isi@jet.es

empreses multinacionals que ens exploten a tots, que dia a dia cerquen els braços més dèbils per a incidir en la seva política.

P. Quan venia cap aquí, he vist un cartell sobre pensions, he llegit: No a la rematada de la seguretat social, AA entregat, Telefònica entregat, ferrocarrils argentins, hospitals, succeeix el mateix.

Al novembre del 2000 i ara, al juny del 2001, passejant per Bons Aires, he palpat la crisi: l'abundància de: "Es traspassa", "liquidació per tancament", "tancat". He respirat un país amb aires de liquidació per tancament sense l'alleugeriment insuficient que hagi rebaixes. Argentina es rebusca a si mateixa en el fons d'un pou sense fons. El carrer desespera en ràfega interminable de paraules. La política emmudeix davant d'una geografia pressupostària més enllà del comprensible. Tot això m'ha cridat l'atenció. He vist un canvi galopant, Marta.

R. Segons l'estadística del Ministeri de Treball d'aquest mes de juny han fet fallida 88 empreses i en varen preavisar de fallida 179. Dupliquen les xifres de l'any passat. En els últims anys han fet fallida una mitjana de 200 empreses per mes. És aquest moment s'estan rematant, per dia, 30 possessions rurals de petits i mitjans propietaris endeutats amb els bancs que no poden cobrir els deutes amb les seves collites, aquesta és la situació dels agricultors. S'estan donant casos de suïcidi d'agricultors perquè no sols queden en la misèria més absoluta i desposseïts de tot, sinó perquè són gent que no saben fer una altra cosa que cultivar els seus camps i en veure les seves famílies desprotegides... Estam en un pendent perillosíssim.

És una situació horrorosa. Per això hi ha les cues en els consolats, ambaixades, la gent que pot tracta d'escapar d'Argentina. És un país que s'ha convertit en insegur, amb una violència social molt alta, i una alta repressió.

P. L'expresident Menem està detingut, i una sèrie de consellers, ministres de l'anterior govern estan passant actualment pels jutjats. Això respon a una època que reflecteix el fracàs de les polítiques neoliberals que han anat aplicant, o

"intentam la construcció d'alternatives basades en la convicció que aquesta desvalorització de l'ésser humà és completament antinatural i completament contrària a la raó. Volem recuperar l'autoestima, la dignitat i la raonabilitat de la disputa pels drets dels éssers humans"

per unes polítiques de l'anomenat "pelotazo". Quines solucions s'han d'intentar?

R. Hi ha diversos angles per intentar cercar camins. D'una banda, recuperar el dany major, que ha generat el neoliberalisme al mig de l'estat de pobresa, d'exclusió, de misèria, de privatització: el desànim que ha generat en les gents en la convicció que les coses no es poden canviar. Els treballadors avui estan tan desanimats, que de veres es creuen que els diners es posen damunt de la taula i es multipliquen tots sols;

creuen que el treball no serveix, i que la intervenció laboral no genera poder i no genera riquesa. La incapacitat per veure el poder que tenim els treballadors del món d'unir-nos. Aquesta poca esperança genera espais de resistència, però no genera espais de construcció d'alternativa.

Això estam intentant aquí: la construcció d'alternatives, des del que és sindical, el polític i l'educatiu; basades en la convicció que aquesta desvalorització de l'ésser humà és completament antinatural i completament contrària a la raó. Recuperant l'autoestima, la dignitat i la raonabilitat de la disputa pels drets dels éssers humans.

P. Marta podem acabar amb la frase que tenc davant: "La història es fa a foc lent i el poble sap que el mestre és el vent".

(1) Les i els docents d'Argentina iniciaren una particular forma de protesta. En defensa de l'educació i en demanda d'una llei de finançament que millorés els seus salaris, aixecaren una carpa blanca davant el Congrés de la República i deixaren de menjar en grups de 611 persones. Aquesta forma de protesta va durar 1003 dies.

Per allà passaren, a mostrar la seva solidaritat, entre d'altres Ernesto Sábato, Mercedes Sosa, Eduardo Galeano, Mario Benedetti, Joan Manel Serrat, Sabina, Miguel Ríos, Victor Manuel, Ana Belen, etc.

La carpa blanca es va llevar en els primers dies de l'actual govern de Fernando de la Rúa. Aquest govern no compleix les promeses fetes quant al pagament de l'increment docent, un dels principals objectius de la carpa blanca.

LA CRISI ARGENTINA

Marta Maffei. CTERA CTE

Recentment els nostres problemes han tengut un inusitat agreujament, avui (setembre/2001) un nou acord amb el FMI, aquesta vegada mediat pel Tresor dels EUA i novament promogut pel Ministre d'Economia Domingo Cavallo, a qui s'han atorgat poders excepcionals, imposa el "Dèficit Zero".

Un pla per ajustar la despesa a l'ingrés, encara quan el govern reconeix la seva debilitat en el cobrament dels impostos que abasta una evasió superior als 30.000 milions anuals, l'estratègia consisteix a assegurar el pagament al 100% del deute extern i els seus interessos, també al 100% la convertibilitat peso/dòlar i la garantia de fons disponibles perquè les empreses multinacionals retirin en el moment que ho desitgin els seus capitals i guanys convertits en dòlars 1 a 1. En conseqüència, el 100% de l'ajust recau sobre les "despeses" locals de l'Estat: salaris de funcionaris, educació, salut i pensions, perquè les despeses militars en aquest moment! no poden tocar-se: imagineu-vos què faria el Pentàgon sense nosaltres!.

En definitiva, el pla carrega contra els treballadors en una rebaixa sense pis: ajustada als saldos de la recaptació una vegada deduïts els cent per cent que garanteixen els negocis empresaris.

En educació, retalla els fons que estaven pressupostats per enguany i compromet els següents pressuposts:

a) retalls per mil milions en el pressupost educatiu nacional del 2002,

b) aranzelament per a les Universitats a partir del 2002,

c) eliminació dels 660 milions de dòlars anuals del Fons Nacional d'Incentiu obtingut amb la Carpa Blanca;

d) el Dèficit Zero compromet també les províncies que estan obligades a reduir en conjunt 3.500 milions de dòlars anuals (aproximadament 1.100 milions haurien de retallar-se en educació

que abasta entre un 25 i un 30% dels pressupostos provincials);

e) retalls a la Coparticipació Federal d'Imposts eliminant el "mínim" assegurat a les Províncies.

Un Govern Nacional que resisteix les seves responsabilitats de finançar el sistema educatiu i Províncies que no estan en condicions de fer-ho, posen les condicions per a un conflicte de magnitud agreujat per les pressions per a privatitzar el dret a l'educació exercides per l'Organització Mundial del Comerç, l'ALCA i el GATS que només veuen en l'educació un servei amb possibilitats de rendibilitat.

Els treballadors de l'educació nucleats en les entitats de base de CTERA, hem estat sempre al front de la lluita i allí on hi ha resistència social, els docents són sempre part d'aquestes batalles populars. Vàrem aconseguir durant 15 anys evitar la privatització impulsada pel Banc Mundial i el FMI, però la pressió dels grups econòmics segueix intacta i creix davant de la immensa debilitat del poder

polític.

Avui, la major dificultat és salvar l'educació pública d'aquesta voracitat mercantilista i de la debilitat en què la posen els reiterats ajustaments a què és sotmesa precisament per a impulsar i afavorir les estratègies de privatització.

Tal vegada l'exemple d'Aerolínes o el dels Ferrocarrils, ens ajudin per facilitar la comprensió de la comunitat sobre la

importància de defensar els nostres drets abans que ens siguin arrabassats.

Hi ha molts condicionants: no tots comprenen encara la perversitat del projecte, altres no creuen que hi hagi alternatives, des dels mitjans i des del poder s'insisteix a presentar les seves estratègies com les úniques possibles i simultàniament s'encoratja la fractura i la disputa entre els propis sectors populars que de distints modes procurem enfrontar-ho. Moltes vegades les disputes internes debili-

...no deixam de veure amb optimisme i fins i tot amb entusiasme, aquesta creixent expressió de rebuig a les conseqüències de l'ajust i la disposició a no guardar silenci, a bregar pels drets, a disputar per la pròpia dignitat, en fi, a no resignar-se

me i fins i tot amb entusiasme, aquesta creixent expressió de rebuig a les conseqüències de l'ajust i la disposició a no guardar silenci, a bregar pels drets, a disputar per la pròpia dignitat, en fi, a no resignar-se, és, creiem, el punt de partida d'una dinàmica social de canvi que el nostre país i la nostra gent necessiten imperiosament.

ten la possibilitat d'anar junts. A alguns companys els costa armar-se de la paciència necessària perquè la construcció sigui col·lectiva, s'omplen de recel i desconfiança amb els seus propis aliats naturals i faciliten d'aquesta manera l'estratègia de l'enemic real cap a la construcció del seu propi poder. No obstant, no deixam de veure amb optimis-

RESOLUCIÓ DEL PLE CONFEDERAL D'STES DE SUPORT A LES LLUITES SINDICALS CONTRA EL PROCÉS DE PRIVATITZACIÓ I AJUST (DÈFICIT ZERO) A LA REPÚBLICA ARGENTINA

Davant les mesures impulsades pel FMI i acatades pel govern argentí que imposa el dèficit zero, que es tradueix en mesures molt lesives per al conjunt de la classe treballadora i, de la majoria del poble argentí, extremant les conseqüències socials més reaccionàries del model neoliberal: dràstics retalls en els pressuposts, estatals i provincials, que degraden el sistema públic educatiu, de la sanitat, que redueixen els salaris reals i nominals de les empleades i els empleats públics, de les pensions... en definitiva un pla d'ajustament que carrega la crisi a les capes populars garantint els beneficis capitalistes de les multinacionals i del gran empresariat, el Ple Confederal manifesta:

1. La seva solidaritat amb les lluites socials, polítiques i sindicals que s'oposen activament a aquest procés.

2. El nostre suport a les companyes i companys de la CTERA per la seva contínua resistència als plans de privatització de drets tan bàsics com l'educació i la salut, que el Banc Mundial i el FMI des de fa més de quinze anys pretenen implantar amb la connivència dels grans grups econòmics que operen a l'Argentina aprofitant en l'actual conjuntura la immensa debilitat del poder polític.

3. La doctrina del dèficit zero, que en el vostre cas es realitza d'una manera salvatge, en la nostra realitat s'està aplicant d'una manera més subtil, encara que sota els mateixos paràmetres ideològics.

4. La nostra solidaritat internacional forma part del nostre compromís de lluita contra la globalització neoliberal que, amb ritmes i intensitats diferents, s'intenta consolidar.

Madrid, 30 de setembre del 2001

EDUCACIÓ: UNA PERSPECTIVA PER AL DEBAT

Pere Polo

Entre el 12 i el 13 de juny del 2001, a la Ciutat de Bons Aires, Argentina, es realitzà la Trobada internacional "*Una Educació per un món responsable, plural i solidari*". L'objectiu d'aquesta trobada va ser discutir l'esborrany del Quadern de Propostes "*Educació: una perspectiva internacional per al debat*", que serà presentat per a la seva discussió durant l'Assemblea Mundial de l'Aliança per un Món Responsable, Plural i Solidari, que s'ha de realitzar a la Ciutat de Lille (França), entre el 2 i el 10 de desembre del 2001.

La Trobada es realitzà en el local de la Confederació de Treballadors de l'Educació de la República Argentina (CTERA) i el document tractat va ser el fruit del treball realitzat en el marc del Taller d'Educació i la Xarxa d'Educadors de l'Aliança per un Món Responsable, Plural i Solidari entre octubre del 2000 i abril del 2001. Varen participar d'aquest treball representants de nombroses organitzacions de base de la pròpia CTERA, l'Escola de Formació Pedagògica i Sindical Marina Vilte, altres persones convidades pertanyents a diferents institucions i/o organitzacions d'Argentina i els participants del Fòrum Electrònic de Discussió que funcionà entre els mesos de gener i maig del 2001.

També hi vàrem participar representants i/o organitzacions de nombrosos països: Algèria, Argentina, Benín, Bolívia, Brasil, Canadà, Espanya, França, Índia, Senegal, i Uruguai.

L'ampli document constava dels següents apartats:

1. Introducció
2. Educació Pública com a espai per al desenvolupament d'una ciutadania activa i enfortiment de la democràcia.
3. Educació i desenvolupament.
4. Educació i Cultura.

Un moment de les conclusions del seminari

Una sessió de treball del seminari

1. La introducció ve a ser una reflexió sobre la problemàtica educativa mundial. Les preguntes que sorgeixen són: en quina mesura les orientacions de l'actual mundialització impacten en els processos educatius nacionals i internacionals i quines direccions la transformen als efectes de les funcions que hagi de complir. Com l'educació pot jugar un paper en el desenvolupament d'una mundialització alternativa, basada en la igualtat, en la solidaritat i en el reconeixement mutu i democràtic de les diversitats nacionals i culturals.

La globalització s'ha fet present en els sistemes educatius a través de les transformacions culturals derivades de la mercantilització dels objectes de la cultura, a través d'accions i discursos que donen nou impuls a la demanda educativa a través de l'utilitarisme, la competència i l'individualisme; de les polítiques privatitzadores de l'educació pública i de reducció de responsabilitat de l'estat com a garantia del dret a l'educació, mentre li assignen el rol d'organitzador i regulador del mercat educatiu. Tot això unit a les característiques actuals de l'economia, tant per les seves formes organitzatives, com pels seus efectes en la vida quotidiana en tot el món.

L'economia diem que és un problema perquè la reinversió dels guanys no es donen en els països

de fora un projecte educatiu que sigui decisiu en la construcció d'una identitat cultural, en el desenvolupament d'una filosofia humanista que integri tots els homes i dones del món i en el desenvolupament d'estructures productives globals justes i sostenibles. Una proposta de globalització alternativa d'incloure a l'escola pública, profundament reformada i travessada pel protagonisme de la societat civil, com la institució amb millors condicions històriques per portar envant aquesta globalització.

2. EDUCACIÓ PÚBLICA. La democràcia està íntimament i directament vinculada a l'exercici efectiu de la ciutadania. No pot haver-hi democràcia real sense participació ciutadana activa. Els ciutadans determinen el model de democràcia en tant que el tipus de democràcia determina el model de ciutadania.

En les democràcies les llibertats individuals es construeixen sobre la participació responsable dels individus, radicalment diferent de les anomenades democràcies formals en les que la participació se circumscriu a l'emissió del vot cada cert temps.

La democràcia ha d'equilibrar els drets i llibertats individuals amb els drets i llibertats socials. Avui en dia es tracta de recompondre el sentit del polític i

En les democràcies les llibertats individuals es construeixen sobre la participació responsable dels individus, radicalment diferent de les anomenades democràcies formals en les que la participació se circumscriu a l'emissió del vot cada cert temps

del social.

La presència massiva a les escoles d'infants i joves provinents de les més diverses cultures i estrats socials que conviuen a les aules períodes cada vegada més prolongats, converteixen l'escola i les i els docents en protagonistes principals de promoure un model de ciutadania.

És profundament polític definir el model de democràcia i de ciutadania en què haurà de fundar-se el procés educatiu per a orientar un progrés sostenible i que no exclouï socialment.

3. EDUCACIÓ I DESENVOLUPAMENT.
 "...aquest model de suposat desenvolupament ha de canviar profundament. La pobresa, la misèria, la degradació del medi ambient i l'esgotament dels recursos naturals continuaran mentre no s'abandoni la irracionalitat en la forma de produir i distribuir la riquesa accentuada pel model econòmic globalitzador; mentre la meta final sigui l'individu abans que la comunitat; mentre les ànsies d'una major i cada dia més accelerada acumulació de la riquesa, de concentració i centralització de capital segueixin caracteritzant el procés polític, social, econòmic i culturalment hegemònic".
Rigoberta Menchú.

L'educació ha de ser en el seu sentit més ampli, la de l'aprenentatge al llarg de la vida, individualment i col·lectivament, ha de ser una educació que promogui el coneixement i saber no com a acumulació passiva sinó de construcció activa de móns habitables.

Una educació per al Desenvolupament, entès en termes de justícia, i sostenibilitat, hauria de redefinir les categories posades en joc, proposant una visió crítica dels sistemes socials de producció i per a una producció necessàriament d'"alternatives".

4. EDUCACIÓ I CULTURA.
 Durant els últims anys hem observat dos fenòmens divergents, encara que estretament relacionats. D'una banda la vertiginosa integració de molts països a l'economia globalitzada sota el dogma excloent del neoliberalisme i el discurs monòton de l'economia de mercat. D'altra banda, la

creixent exclusió d'amplis sectors socials de l'activitat econòmica que aquest nou esquema comprèn, una exclusió que part del treball i inclou l'educació, la salut i la majoria dels beneficis socials però que en el seu sentit més ampli és cultural.

Ens preguntarem llavors "Com canviar aquesta situació?"

Amb quins instruments es compta per al canvi?

Anar a contracorrent de la fragmentació, ocupant els llocs que deixa vacant l'estat, analitzant críticament la pròpia realitat social i actuant en el procés de construir contrahegemonia.

Això ens porta a la necessitat de reconstruir la utopia, i com diu Enrique Leff: "Les utopies poden reomplir les veus de subjectivitat i acció social, de pensar l'inèdit i l'alternativa, de construir una cultura política de la diferència i de concebre la diversitat com a potencial."

Es tracta d'armar un projecte de vida que ens inclogui com a protagonistes.

Avui en dia la cultura dominant es veu cada vegada més buidada d'art i especialment de llenguatge en el seu sentit més lax: la paraula. Cada vegada

1976-2001
25è ANIVERSARI!

ES
REFUGI

Via Sindicat, 21
 pati interior.

(antic edifici del
 Sindicat Forà)

Telèfon 971 71 67 31
 07002 Ciutat de
 Mallorca

**Gràcies per compartir amb
 nosaltres, durant aquests
 anys, les vostres aventures**

significa menys i es torna més sospitosa. Es va anar aprofundint l'abisme entre el dit i el fet. La paraula i l'acte s'han allunyat moltíssim. En bona mesura, a partir de la ideologització de la paraula, es transmeten missatges falsos sobre fets de la realitat que poden ser vertaders.

Estam assistint a una devaluació i destrucció del llenguatge a partir del fet que aquest ha perdut la capacitat d'anomenar les coses.

No seria possible representar una nova societat sense referir-nos a l'estreta relació entre educació i drets humans. Educar en drets humans és situar els homes i les dones com a ciutadans del món. Un món en què no fan falta raons d'Estat perquè la gent abandoni els seus drets. En una paraula, educar en la construcció d'una cultura de la pau que ens portarà a la construcció d'un sistema educatiu intercultural, és a dir, cultures diferents, pobles diferents que construeixin un projecte comú.

Per al debat es varen organitzar dues comissions l'objectiu de les quals va ser reflexionar sobre el document procurant interpel·lar aquelles qüestions d'ordre: conceptual, formal, metodològic i estructural, a més de les crítiques, per a la seva posterior reelaboració. Vet-aquí algunes observacions al document:

a) No s'han tengut en compte referències als conflictes racials, o les anomenades malalties de la pobresa, per la qual cosa es va suggerir la conveniència de fer menció als mateixos tota vegada que es tracta de qüestions que plantegen la problemàtica de la discriminació i que avui apareixen com una manifestació típica de l'aplicació de les polítiques neoliberals.

b) Quant a l'ítem Educació i Cultura, la discussió va girar entorn a la problematització del caràcter monocultural dels Estats, procurant reflectir la possibilitat que des d'un projecte d'educació intercultural es possibilités el trànsit cap a un Estat pluricultural.

c) S'afirma el fet que el document havia de tenir un clar sentit polític, a través del qual es poguessin obrir debats, discussions, formes i processos de participació. Això és, que servís com una eina per a la intervenció, com un instrument per a la reconstrucció dels espais públics.

d) Es va pensar en un text que hagi d'ajudar en la tasca d'intervenir sobre la realitat, que sigui capaç de capturar les distintes experiències, lluites i expectatives, dels distints actors en qualsevol regió del món.

e) Reafirmar en el propi text el sentit de compromís amb la realitat.

f) El contingut, hauria d'estar dirigit, fonamentalment, a l'acció o intervenció educativa en tots els sentits del terme, sense aportar receptes ja que les realitats són distintes, sinó aportant principis estratègics en l'immediat i el concret.

g) Han d'aparèixer també propostes metodològiques i guies per a l'acció i/o intervenció, com per exemple: incloure el currículum com una construcció social; incloure la diferenciació entre educació pública i educació estatal; plantejar la formació permanent del professorat des d'una perspectiva

que permeti actuar sobre la cultura per a la democràcia i la mobilització social; vincular l'escola amb la comunitat i amb altres espais amb què es puguin crear noves xarxes socials que articulen accions educatives; incloure els moviments socials com a agents educadors de ruptura amb els esquemes tradicionals de la cultura escolar; atorgant d'aquesta manera importància a l'educació no formal; afirmar la necessitat de debatre i consensuar una ètica de

La clausura del Seminari

mínims que doni compte d'alguns valors universals (aspiració a la pau, a l'amor, la cooperació); posar de manifest que l'escola és un espai de resistència i rebel·lia enfront de la cultura hegemònica com dominació.

h) El document ha de contenir un espai per a les preguntes a fi de reafirmar que es tracta d'un text viu. En aquest sentit se suggereixen preguntes d'aquests estils: què es pot i què no es pot modificar amb l'educació? Quins espais es fa educació? L'escola: pot crear cultura? Pot recrear espais de cogestió democràtica? L'escola: com pregunta o com resposta? Només els docents són els actors involucrats? Com es relacionen els subjectes amb el coneixement? Quin rol educatiu exerceixen els moviments socials?.

i) El plenari va acabar amb les paraules de l'escriptor i professor universitari *Eduardo Rosenzvaig*:

"Enfront del poder financer que pretén ser la veu única, sagrada d'un Déu sord, mut, cec als pobles; les veus d'aquesta Babel."

Estam construint una segona versió de la llegenda bíblica.

Ens entenem precisament perquè varem parlar llengües distintes. Hem d'edificar la torre per a trencar la maledicció aquesta de l'home que no pot. Estam obligats a fer-lo.

Enfront d'un prototip econòmic que diu: l'escola no és res, posem una filera de rajoles que diu: l'escola és un escenari del combat per la democràcia, la justícia, la solidaritat, la responsabilitat, el saber, la

imaginació i la bellesa.

Ens entenem en totes les llengües perquè no varem parlar de totes les respostes, sinó de totes les preguntes. En aquests dos dies ens varem passar de mà en mà preguntes com si fossin rajoles. El que és Públic, l'Estat, la Cultura i les seves relacions amb l'Escola.

Més enllà de les conviccions personals va haver-hi una atenció física, percepció de la responsabilitat que ens cap, que ens cap ara, avui. Una ètica per a un món responsable: des de i amb l'educació. Per a construir la torre no hi ha escales, hi ha bastides. Mirar cap avall pot fer vertigen, mirar cap amunt invita a volar.

Els obrers del nostre taller varen venir de Senegal i d'Algèria, Brasil, Canadà i Uruguai, de l'Argentina, d'una Espanya que és l'anti-Iberia. Obrers que varem parlar de l'experiència vivencial amb la gènesi del coneixement.

Dues de calç i una d'arena: Saber i sensibilitat i una d'acció. Heus ací la mescla. Cada un de nosaltres té en el seu cap una imatge distinta de la torre, i l'obra que està resultant d'això és quelcom distint de tots nosaltres i al mateix temps cada un deixa la seva marca en cada rajola.

El que estam fent és la versió corregida i augmentada d'una llegenda i ens congratula que CTERA hagi tengut la passional modèstia d'alçar la mà i dir: "jo puc col·laborar portant un carretó".

CD PISSARRA 100

Hem editat un CD commemoratiu del núm. 100 de la revista PISSARRA.

S'entregarà a les afiliades i afiliats en les visites que es fan als centres de treball.

Si passat un temps no l'heu aconseguit, passau per l'STEI-1 a recollir-lo

C o n s e j o L a t i n o a m e r i c a n o

El Consejo Latinoamericano de Ciencias Sociales és una institució internacional no-governamental, amb relacions formals de consulta amb la UNESCO, creada l'any 1967 i que avui agrupa més de cent centres d'investigació i programes de postgrau en ciències socials de 19 països d'Amèrica Llatina i el Carib.

Els seus objectius institucionals són la promoció i el desenvolupament de la investigació i l'ensenyament dels més diversos camps de les ciències socials, així com també la disseminació dels resultats de la tasca dels científics socials a les societats de la regió.

Per aconseguir aquestes fites, CLACSO ha creat un conjunt de xarxes de centres i investigadors, que s'estén al llarg de tots els països de l'àrea, i ha posat en marxa nombrosos programes de treball encaminats a repensar des d'una perspectiva crítica i plural la problemàtica integral de les societats llatinoamericanes i del Carib.

CLACSO compta amb 21 grups de treball que desenvolupen activitat en els següents temes: Cooperació internacional; Cultura i transformacions socials en temps de globalització; Esport i societat; Desenvolupament rural; Desenvolupament urbà; Ecologia política; Economia internacional; Educació, treball i exclusió social; Educació i societat; Empresaris i Estat; Família i infància; Gestió i polítiques universitàries; Joventut; Memòria i drets humans; Mercosur i integració; Partits polítics i sistemes electorals; pobresa i polítiques socials; Relacions internacionals; Teoria i metodologia de les ciències socials; Treball, subjectes i organitzacions laborals; Violència i societat.

Publicacions de CLACSO

- *Midaglia / *Alternativas de protección a la infancia carenciada - La peculiar-convivencia de lo público y privado en el Uruguay*
- *Giarracca / *¿ Una nueva ruralidad en América Latina?*
- *Boron / *Tras el buho de Minerva - Mercado contra democracia en el capitalismo de fin de siglo*
- *Balardini / *La participación social y política de los jóvenes en el horizonte del nuevo siglo*
- *Várnagy / *Fortuna y Vinud en la República Democratica Ensayos sobre Maquiavelo*
- *Gentili y Frigotto / *La Ciudadanía Negada - Políticas de exclusión en la educación y el trabajo*
- *de la Garza / *Reestructuración productiva, mercado de trabajo y sindicatos en América Latina*
- *Alabarces / *Peligro de Gol - Estudios sobre deporte y sociedad en América Latina*
- *de la Garza / *Los retos teóricos de los estudios del trabajo hacia el siglo XXI*
- *Torres Ribeiro / *Repensando a experiencia urbana da América Latina: questões, conceitos e valores*
- *Strasser / *Democracia & Desigualdad - Sobre la "democracia real" a fines del siglo xx*
- *Lander / *La colonialidad del saber: eurocentrismo y ciencias sociales. Perspectivas latinoamericanas*
- *Costa Lima y Almeida Medeiros / *O Mercosul no limiar do século XXI*
- *Sader y Gentili / *La trama del neoliberalismo*
- *Boron / *La filosofía política clásica - De la Antigüedad al Renacimiento*
- *Boron / *La filosofía política moderna - De Hobbes a Marx*

SUSCRIPCION ANUAL AL OSAL

Complete y envíe el siguiente cupón por correo a:

CLACSO - Consejo Latinoamericano de Ciencias Sociales
Avda. Callao 875, 3ºE" (1023) Buenos Aires, Argentina.
osal@clacso.edu.ar
(54-11) 4812-8459

Por e-mail enviar los datos requeridos a:

Por fax a (Si no desea corta este cupón puede fotocopiarlo):

Deseo suscribirme a la revista OSAL, para recibir en la dirección detallada más abajo, los 3 (tres) próximos ejemplares.

Nombre y Apellido (institucional o individual):

Actividad:

Dirección: Calle: _____ Nº: _____ Piso: _____ Dpto: _____ Cód. Postal: _____ Ciudad: _____

Provincia/Región/Estado: _____ País: _____

Tel.: (____) _____ Fax: (____) _____ E-mail: _____

Modo de pago:

PARA LOS NO RADICADOS EN LA REPUBLICA ARGENTINA:

Enviar un cheque por correo certificado a nombre del "Consejo Latinoamericano de Ciencias Sociales". Sobre Banco y plaza EE.UU. expresado en dólares estadounidenses, a la siguiente dirección: Avda. Callao 875, 3º "E" (1023) Buenos Aires, Argentina.

PARA LOS RADICADOS EN LA REPUBLICA ARGENTINA:

Podrán optar por abonar en nuestras oficinas o bien enviarnos un cheque por correo certificado a nombre del "Consejo Latinoamericano de Ciencias Sociales". Sobre cualquier plaza de Argentina a la siguiente dirección: Avda. Callao 875, 3º "E" (1023) Buenos Aires, Argentina.

O bien: enviar un giro postal del Correo Argentino sobre Sucursal N°0053, Facultad, Ciudad de Buenos Aires, por el monto correspondiente a la suscripción anual a nombre del "Consejo Latinoamericano de Ciencias Sociales". A la misma dirección consignada anteriormente.

TARIFAS DE SUSCRIPCION POR 3 NUMEROS. INDIQUE LA REGION Y EL TIPO DE SUSCRIPCION DESEADA

Región	Suscripción institucional	Suscripción individual	Suscripción estudiantes
América Latina y Caribe	75 u\$s	60 u\$s	45 u\$s
Europa, EE.UU. y Canadá	90 u\$s	70 u\$s	60 u\$s
Africa, Asia y Oceanía	100 u\$s	80 u\$s	70 u\$s
Argentina	45 u\$s	35 u\$s	25 u\$s

La subscripció inclou les despeses d'enviament. Fora d'Argentina l'enviament es fa per via aèria a través del sistema porta a porta de Federal Express. Els i les estudiants hauran d'acreditar aquesta condició.

<p>Grupo de Trabajo</p> <p>Educación, trabajo e exclusión social</p> <p>A Ciudadanía Negada Políticas de exclusión NA EDUCAÇÃO E NO TRABALHO</p>	<p>DEMOCRACIA & DESIGUALDAD</p> <p>Sobre la "democracia real" a fines del siglo xx</p>	<p>Grupo de Trabajo</p> <p>ECONOMIA INTERNACIONAL</p> <p>EL AJUSTE ESTRUCTURAL EN AMÉRICA LATINA COSTOS SOCIALES Y ALTERNATIVAS</p>
<p>La colonialidad del saber: eurocentrismo y ciencias sociales Perspectivas latinoamericanas</p> <p>Edgardo Lander Compilador</p>	<p>Alternativas de protección a la infancia carente La peculiar convivencia de lo público y privado en el Uruguay</p> <p>Carmen Midaglia</p>	<p>Proyecto de Investigación CLACSO - CODESRIA</p> <p>Estrategias de supervivencia y seguridad alimentaria en América Latina y en África</p>
<p>LA FILOSOFÍA POLÍTICA MODERNA <i>De Hobbes a Marx</i></p>	<p>Grupo de Trabajo</p> <p>Juventud</p> <p>LA PARTICIPACIÓN SOCIAL Y POLÍTICA DE LOS JÓVENES EN EL HORIZONTE DEL NUEVO SIGLO</p> <p>— Saenz Balandin (Compiladora)</p>	<p>Grupo de Trabajo</p> <p>Pobreza y políticas sociales</p> <p>POBREZA, DESIGUALDAD SOCIAL Y CIUDADANÍA LOS LÍMITES DE LAS POLÍTICAS SOCIALES EN AMÉRICA LATINA</p> <p>— Alicia Ziccardi (Compiladora)</p>
<p>Grupo de Trabajo</p> <p>Trabajo, sujetos y organizaciones laborales</p> <p>REESTRUCTURACIÓN PRODUCTIVA, MERCADO DE TRABAJO Y SINDICATOS EN AMÉRICA LATINA</p> <p>— Enrique de la Garza Tofredo (Compilador)</p>	<p>RESISTENCIAS MUNDIALES [De Seattle a Porto Alegre]</p> <p>Jose Seoane - Emilio Taddai Introducción</p> <p>Sandra Botto - Víctor Borón - Diana Pedraza Gálvez - Enzo Scler - Françoise Morellet - Ana Sofía Cerezo - Malena Jofre</p>	<p>Trabajo - CLACSO - EUDEBA</p> <p>TIEMPOS VIOLENTOS <i>Neoliberalismo, globalización y desigualdad en América Latina</i></p> <p>Atilio A. Borón, Julio García Hina y Naum Minshburg (Compiladores)</p>

EL PACTE I LA HIPOTECA A MARIA ANTÒNIA MUNAR

Miquel López Crespi

Maria Antònia Munar s'havia posat nerviosa i tothom tremolava. La crisi final desencadenada en el Pacte pareixia ja no tenia tornada endarrere. Tot començà fa uns mesos i, de no ser per l'atac al Pentàgon i a les torres bessones de New York, vés a saber el que hagués pogut passar. El dinar de dia dinou entre el president Antich i Maria Antònia Munar sembla que ha ajornat (provisionalment) la crisi.

Tot el desgavell va començar fa tres mesos. La sorprenent moratòria de començaments de juliol i la posterior enrabiada del president Antich (que organitzà una contramoratòria per provar de salvar la cara); la moció de censura a Sineu (amb el vot de la trànsfuga que donà la batlia a un militant del PSM) i que Munar no perdona de cap de les maneres; els fets de Manacor amb la crisi desencadenada per UM contra el Pacte; el dinar de la presidenta amb un ressuscitat Jaume Matas; les continuades accions de desgast que promou UM contra el PSM en el Consell de Mallorca (la humiliació de fer moratòries, entre altres coses, sense consultar el partit de Marteu Morro)... indicaven que Munar començava a cercar altres terrenys més favorables als seus designis. I aquests designis són ja massa evidents per provar de negar fets tan elementals. A hores d'ara ja és prou sabut que el Pacte de Progrés no ha funcionat com pertocaria (si és que mai ha funcionat!). El diputat verd per Eivissa Joan Buades demanava recentment una reunió de tots els socis per mirar de salvar alguna cosa abans de la desfeta definitiva. Tot plegat no vol dir que Maria Antònia Munar rompi ara mateix el Pacte (ho farà en el moment que li sembli oportú). Els dinars i sopars són aquí, les futures repartides d'àrees de poder ja es discuteixen a la vista de tothom. Segurament aquest canvi sobtat d'estratègia s'ha fet amb una mica de nervis (cosa estranya en la presidenta). Maria Antònia Munar ha imaginat que el PSM de Mateu Morro podia avançar-se a la jugada. Hi ha enquestes que indiquen una davallada en

la intenció de vots envers UM. Per això les corregudes d'UM rere la tercera edat, els caçadors o qui pugui arreplegar vots per al seu partit. Per fer valer els seus interessos Maria Antònia Munar necessita continuar exercint el seu paper de frontissa (que tan bons rendiments li ha donat!), sigui amb l'esquerra oficial, sigui amb la dreta. Un altre objectiu vital d'UM és aconseguir un nou diputat a costa del que pugui rapinyar al PP (per això els atacs permanents als "comunistes", socialistes, ecologistes i moviments alternatius "no centrats"). Si Maria Antònia Munar, mitjançant el seu acostumat clientelisme, aconsegueix rapinyar el diputat que necessita i passar, per tant, de tres a quatre parlamentaris a costa dels votants del PP i del PSM, aleshores podria respirar tranquil·la. El possible pacte UM-PP que ja es perfila a l'horitzó del 2003 (malgrat dels dinars amb el president Antich i altres cortines fum) donaria encara més poder a la presidenta. El PP ho sap i pareix que hi està d'acord.

El Pacte de Progrés ha restat aquests darrers vint-i-quatre mesos hipotecat als capricis de Munar. És una trista situació per a tots els ciutadans i ciutadanes d'aquesta comunitat que hem cregut en un mínim canvi social, en l'inici d'una hipotètica regeneració de la societat de les Illes. Aquests dos anys han estat patètics. Tothom ha vist prou clar el paper claudicant de l'esquerra oficial, cedint en tot moment (exceptuant la potadeta de la moratòria alternativa del Govern Balear) davant Maria Antònia Munar per tal de conservar les poltrones. Els sectors progressistes de la societat mallorquina

pensen que ja és hora de finir amb tanta covardia. És possible tirar endavant, i amb ampli suport popular, si el Pacte és capaç de girar efectivament cap a l'esquerra, cap a la dignitat i la coherència amb els principis, cap al compliment del programa amb el qual tants ciutadans i ciutadanes han confiat. En canvi, si l'esquerra oficial no muda ràpidament d'actituds, les possibilitats futures d'una recomposició del teixit social que dóna suport al progressisme de les Illes, restaran tocades de mort per dècades. Per aquesta via és possible d'arribar ferits, fortament tocats, a les properes eleccions. Serà una arribada sense alè després d'haver perdut la sang pel camí. Maria Antònia Munar no deixarà de colpejar fins al final, per debilitar els seus enemics (l'esquerra autèntica, el nacionalisme d'esquerres). Munar ha de negociar un futur canvi d'aliats des d'una postura ferma (de ser possible ha d'anar a la taula de negociacions amb un diputat més, consolidant per sempre més el seu paper de frontissa).

Mai ningú no haurà administrat amb tanta eficàcia i bona fortuna uns resultats electorals tan escassos i, aparentment, inestables. Error greu de PSOE i EU pensar que Munar té por de ser engolida pel PP. Els temps han canviat i ara estam en una altra conjuntura política on el més important és les ganances esbojarrades que té el PP de recuperar el poder costi el que costi, hagi de donar a Munar i UM el que hagi de donar.

L'esquerra oficial (la de les poltrones) hauria de valorar de forma seriosa si el manteniment del cotxe oficial i el sou a final de mes val més que

provar de salvar el teixit social progressista de les Illes. El president Antich i els sectors que li donen suport han de fer un canvi estratègic que ajudi a salvar el que sigui salvable d'il·lusió, de possible reorganització popular, per als propers anys. En cas contrari hauran sembrat de sal el futur de l'esquerra de les Illes per dècades.

I el que diem pel PSOE i sectors afins també val per als companys i companyes del PSM que, fins fa poc, eren els únics que rebien (i reben encara!) les investides de tothom. La història és llarga, la vida dels pobles quasi eterna. No crec sigui un avenç per al progressisme illenc el claudicar de forma permanent davant la dreta (en aquest cas UM) talment com s'ha fet durant els darrers dos anys. Tampoc no passaria res si els partits d'esquerra estessin un temps a l'oposició servant per al dia de demà, per a conjuntures més favorables, el llegat d'idees i principis que han estat malbaratant. Valdria més passar a l'oposició contra la dreta de sempre que no continuar al poder dilapidant les il·lusions populars.

Ni un poble, ni un partit coherent, d'esquerres, autènticament nacionalista i progressista, no moren perquè hi hagi quatre funcionaris que no cobrin substancioses pagues a final de mes. Aleshores, en una altra situació, potser es podria iniciar de nou el camí de les reformes que no s'han pogut bastir en el present. Malgrat el dinar Munar-Antich de dia dinou, hora a hora és fa més evident que serà molt difícil acabar la legislatura amb certa dignitat.

MENÚ DIARI

Ctra. Manacor - Inca, km. 9
Tel. 971 83 02 46
07520 PETRA

BATEJOS - NOCES COMUNIONS MENJARS D'EMPRESA

FEMINISME, ENCARA ?

Àngels Cardona

Responsable de la Secretaria de la Dona de l'STEI-i

El feminisme, com a qualsevol moviment social i polític, ha anat canviant durant la història. Una reflexió sobre la seva evolució, pensam que seria positiva per entendre el moment actual. Per això, a la darrera escola sindical dels STEs, duta a terme a la ciutat de Logronyo el mes de juliol del 2001, es va presentar una ponència sobre Història del Feminisme per passar posteriorment a un treball en grup, en què participaren tant dones com homes, per tractar quin és el paper de les dones dins el nostre Sindicat. La reflexió conjunta va ser profitosa, per això, aquest intent de fer-la extensible a tothom.

“Al matí, un grup nombrós de dones i infants havia recorregut les carboneries de Ciutat tractant infructuosament de poder-hi trobar carbó. Les existències s'havien exhaurit feia dies. Davant la crua realitat cercaren remei davant les autoritats. Es concentraren al voltant del Govern Civil, on una comissió fou rebuda pel governador que, després d'escoltar les seves demandes, els informà que el subministrament de Ciutat era competència del batle. Llavors anaren a l'Ajuntament on un grup de dones s'entrevistà amb el batle, el qual els expressà la seva estranyesa pel que els havia dit el governador, ja que era solament aquell qui podia prendre solucions d'emergència per resoldre la manca de carbó.

El batle redactà un escrit adreçat al governador que lliurà a les dones perquè li fessin arribar. L'actitud irresponsable de les autoritats polítiques provocà la revolta. La gent s'adonà que per la via de la súplica no es resoldria el seu problema. En el carrer Unió la gent aturà un carro carregat de carbó procedent del moll. Demanaren al carreter que els vengués la mercaderia, a la qual cosa es negà; de cop i volta, dones i nins assaltaren el carro i s'apropriaren de tot el carbó. Altres carros que circulaven per les Rambles també foren atacats. Poc després els homes s'afegiren a l'enrenou.”

Palma de Mallorca. 18 de febrer de 1918.

De Joan March, Els inicis d'un imperi financer. Pere Ferrer Guasp. Ed. Cort.

Aquests esdeveniments iniciats per les dones mallorquines i els seus infants, foren el preludi dels greus aldarulls que tendrien lloc a la ciutat de Palma un any després.

Que el feminisme ha existit sempre, pot afirmar-se en diferents sentits. En el sentit més ample del terme, sempre que les dones s'han queixat del seu injust destí i han reivindicat una situació diferent, una vida millor; és, però, després d'una presa de consciència de l'opressió que pateixen, que es pot parlar específicament de feminisme, opressió que no és tan sols econòmica, jurídica i sexual, sinó i sobretot, psicològica.

Tal i com ens ho explica la pròpia escriptora Simone de Beauvoir, fins que va emprendre la redacció de la seva obra " El segon sexe " ni tan sols era conscient de patir cap discriminació pel fet de ser dona. La jova filòsofa, de la mateixa manera que el seu company Jean Paul Sartre, havia realitzat una brillant carrera acadèmica i immediatament després, ingressà per oposició, també com ell, en la carrera docent. On estava aleshores la desigualtat, l'opressió? Mitjançant els dos volums d'El segon sexe va iniciar la contundent resposta en aquest interrogant.

En primer lloc, caldria definir què és el feminisme.

Segons el Diccionari ideològic feminista de Victòria Sau, el feminisme és un moviment social i polític que comença formalment a finals del segle XVIII- encara que no adopti aquesta denominació- i que suposa la presa de consciència de

les dones com a grup o col·lectiu humà, de l'opressió, dominació i explotació de què han estat objecte per part del col·lectiu de barons en el si del patriarcat en les diferents fases històriques de model de producció, la qual cosa les mou a l'acció per aconseguir la lliberació del seu sexe amb totes les transformacions de la societat que aquesta requereixi.

El recorregut històric per la història del moviment feminista, el dividirem en tres grans blocs:

1.- FEMINISME PREMODERN.

Les primeres polèmiques.

El Renaixement.

La qüestió religiosa.

El Preciosisme a França.

2.-FEMINISME MODERN.

La Revolució francesa.

La revolució industrial i el capitalisme.

El moviment sufragista.

3.-FEMINISME CONTEMPORANI.

Neofeminisme (anys seixanta i setanta).

Feminisme liberal.

Feminisme radical.

Feminisme de la diferència.

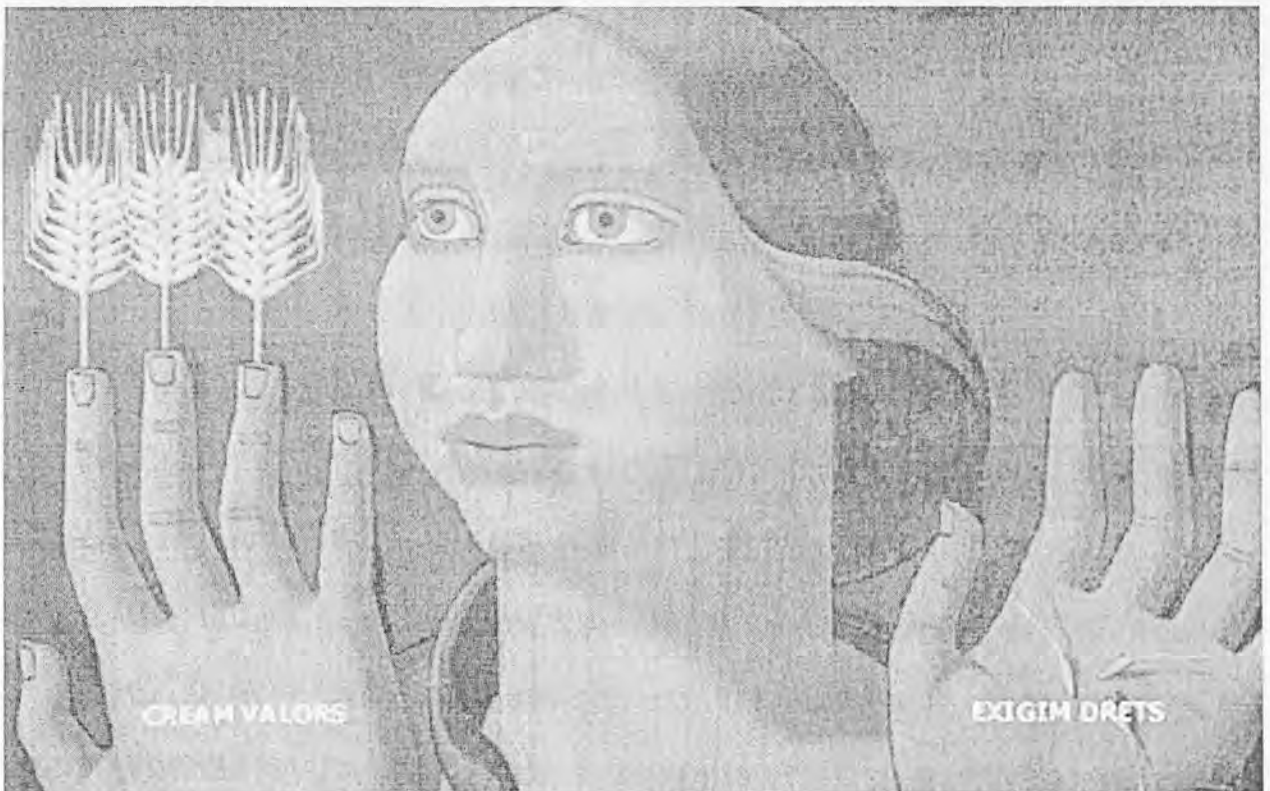
Dàrteres tendències.

4.-CONCLUSIONS.

1.- FEMINISME PREMODERN

1.a.-Les primeres polèmiques.

És possible trobar signes d'aquesta polèmica en el començament del nostre passat clàssic. La Il·lus-

Sessió de treball a l'Escola Sindical de Logroño

tració sofisticada va produir el pensament de la igualtat entre els sexes, encara que, ha sobreviscut millor la reacció patriarcal que va generar: Les facècies bifronts d'Aristòfanes, la Política d'Aristòtil, la recollida de Plató. Amb aquests precedents, es va anar elaborant un discurs de divisió de l'espècie humana en dos: dos cossos, dos tipus de raonament, dues morals, dues lleis, establint, teòricament, la inferioritat de la dona respecte de l'home.

1.b.- El Renaixement.

Els paràmetres revolucionaris del Renaixement, crearen un nou paradigma humà, el de l'autonomia, però no es va fer extensible a les dones. La confusió de la condició d'humà amb els barons, permet l'aparició de l'ideal "d'home Renaixentista".

Malgrat això, el culte renaixentista a la gràcia, la bellesa, l'ingeni i la intel·ligència, sí que va tenir alguna conseqüència per a les dones. La importància de l'educació, generà nombrosos tractats pedagògics i obrí un debat sobre la naturalesa i deures d'ambdós sexes. L'any 1405, Christine de Pisan, escriu "La ciutat de les dames" en què desmunta el discurs de la inferioritat femenina i ofe-

reix alternatives a la seva situació. Encara, però, s'hauria d'esperar al segle XVII per a la formulació de la igualtat.

1.c.- La qüestió religiosa.

Davant una societat que no permetia a les dones la seva presència en l'àmbit públic, cercaren aquestes una via d'expansió que, rarament, es podia donar en altre àmbit. El moviment de renovació religiosa que va ser la Reforma Protestant, significà la possibilitat d'una sortida emocional i intel·lectual a la seva situació. Amb l'afirmació de la primacia de la consciència-individu i el sacerdoci universal de tots els vertaders creients enfront de la relació jeràrquica amb Déu, obria de

bat en bat les portes a l'interrogant femení: I nosaltres, per què no? Paradoxalment, el protestantisme acabà reforçant l'autoritat patriarcal ja que es necessitava un substitut per a la debilitada

autoritat del sacerdot i del rei. Malgrat això, i com ja succeï amb les heretgies medievals i renaixentistes, la pròpia lògica d'aquestes tesis donà lloc a la formació de grups més radicals. Especialment a Anglaterra, on nasqué el moviment purità, i a mitjans del segle XVII nasqueren algunes sectes que incloïen les dones com a predicadores i admetien que l'esperit pogués expressar-se a través d'elles. Aleshores les va acusar de pactar amb el

dimoni. Les nombroses acusacions de bruixeria contra les dones individualistes al llarg d'aquests segles i la mort en la pira com a conseqüència, foren el càstig de les que desafiaven el poder patriarcal.

1.d.- El Preciicisme a França.

Durant el segle XVII, a França, els salons s'anaven configurant com a espai públic on es generaven noves normes i valors socials. En els salons, les dones gaudien d'una important presència i pro-

En el Renaixement la importància de l'educació generà nombrosos tractats pedagògics i obrí un debat sobre la naturalesa i deures d'ambdós sexes

tagonitzaren el moviment literari i social conegut com a "Preciosisme". Les "precioses", revitalitzaren la llengua francesa i varen inaugurar nous estils amorosos; establiren les seves normes en un terreny que, fins aleshores, rara volta havien decidit. Malgrat això, tal i com va passar amb la Il·lustració sofista, segurament avui es coneix millor la reacció patriarcal a aquest fenomen, simbolitzada en obres tan misògines com "Les dones sàvies" de Molière i "La culta latiniparla" de Quevedo.

2.-FEMINISME MODERN

2.a.- La Revolució Francesa.

Els moviments de dones i feministes que tengueren lloc durant la Revolució francesa i la publicació de "Sobre la igualtat dels sexes" del filòsof Poulain de la Barre, foren moments clau en l'articulació del feminisme modern.

Malgrat els principis de la Revolució francesa d'i-

...la Revolució Francesa no va suposar el reconeixement dels drets de les dones, les més representatives dels moviments reivindicatius foren exilades o mortes a la guillotina...

gualtat universal, en què tots els homes naixen lliures i iguals i, per tant, amb els mateixos drets, les dones no gaudien de drets civils ni polítics. Amb la instauració de la República, no es va solucionar gran cosa. Fou desestimada la petició de Condorcet que la nova República eduqués d'igual manera les dones i els homes i també desestimat el seu escrit de 1790 "

Sobre l'adquisició de les dones del dret de ciutadania".

Al 1791 Olympe de Gouges, escriu la "Declaració de drets de la dona i la ciutadana", on demostra la presa de consciència feminista de les dones d'aquella època, declaració que dedicà a la Reina Maria Antonieta amb qui compartí el mateix destí a la guillotina.

També al 1792 l'anglesa Mary Wollstonecraft redacta la "Vindicació dels drets de la dona". Les dones passen així de la reivindicació individual al moviment col·lectiu. La igualtat es converteix en

Pianos Can Garcias

1.951

Pere Josep Garcias (Pianer)

C/ Joan Maura, Bisbe, 10 - Palma (Mallorca) Tel. i Fax: 971 46 20 16

VENDES I LLOGUERS AMB OPCIO A COMPRA

**AFINACIONS · REPARACIONS · RESTAURACIONS
ASSESSORAMENTS · ACCESSORIS · TRANSPORTS**

una qüestió política.

Malgrat aquestes iniciatives, la Revolució Francesa no va suposar el reconeixement dels drets de les dones; així, al 1793 varen ésser tancats els clubs de dones i al 1794 es va prohibir la presència d'aquestes en qualsevol activitat política, i les més representatives dels moviments reivindicatius foren exilades o mortes a la guillotina. La llavor, tanmateix, estava posada.

2.b.- La revolució industrial i el capitalisme.

Amb l'herència de la Il·lustració i com a resposta als greus problemes que estava generant la revolució industrial i el capitalisme, en el segle XIX nasqueren els grans moviments socials emancipadors, entre ells el feminisme que es presenta, per primera vegada, com un moviment social de caràcter internacional.

El sistema capitalista, amb la incorporació de la dona al món del treball, alterà les relacions entre els dos sexes. Les dones constituïen una mà d'obra més barata i submissa i, a més, dins la burgesia les dones restaren tancades dins les cases, eren marginades de l'educació i les professions liberals i eren considerades com propietat legal dels seus

homes.

Es va articular el moviment Sufragista per reivindicar, principalment, el dret de les dones al vot, però no era aquesta l'única reivindicació, les sufragistes lluitaven per la igualtat en tots els terrenys i per la universalització dels valors democràtics i liberals.

les sufragistes lluitaven per la igualtat en tots els terrenys i per la universalització dels valors democràtics i liberals.

Als Estats Units, el moviment sufragista va estar molt relacionat amb el moviment contra l'esclavitud ja que hi trobaven semblances. En l'any 1848, a l'Estat de Nova York, s'aprovà la "Declaració de Séneca Falls", un dels texts fundacionals del sufragisme.

A Europa, el moviment sufragista anglès fou el més

important. Al 1866 el diputat Jhon Stuart Mill, va presentar la primera petició a favor del vot femení, però aquestes peticions no foren acceptades fet que provocà una radicalització de les sufragistes angleses que protagonitzaren vagues de fam, empresonaments i fins i tot, la mort, defensant les seves idees. Hauria de passar la primera guerra mundial i arribar l'any 1928 perquè les dones angleses tenguessin dret al vot.

L'any 1908, a Nova York, tengué lloc la "Uprising of de 2000" (La insurrecció de les

2000), en què treballadores i treballadors, però principalment dones, aconseguiren unes millores laborals (augment de salaris, reducció de jornada i una important participació sindical).

El 8 de març del 1909, hi va haver una massiva manifestació on participaren activament sufragistes, immigrants treballadores, etc., que demanaven millores en les condicions laborals i el dret al vot femení. Aquesta iniciativa juntament amb la mort de més d'un centenar de treballadores en una fàbrica de New Jersey que moriren cremades després d'haver-s'hi tancat demanant "igual treball, igual salari", provocà que la Internacional Sindicalista (Copenhague 1910) convoqués el 8 de març de 1910 un dia de lluita internacional exigint el sufragi universal femení, i a partir d'aquí, es va materialitzar per primera vegada la celebració del dia internacional de la dona treballadora.

3.- FEMINISME CONTEMPORANI

3.a. Neofeminisme: els anys seixanta i setanta.

Amb la consecució del vot, recordem que a l'Estat espanyol les dones tenim dret a votar des de l'any 1931, i amb totes les reformes que això comportà, semblava que totes les demandes de les dones estaven satisfetes, però ben al contrari, i segons revela Betty Friedan amb la seva obra "La mística de la feminitat", les dones no se sentien a gust. No va ésser fàcil descobrir i expressar els termes de l'opressió a l'època de la "igualtat legal". La reacció patriarcal enfront del sufragisme i la incorporació de les dones a l'esfera pública durant la segona guerra mundial identificà dona amb mare i esposa, amb la qual cosa retallà qualsevol possibilitat de realització personal i culpabilitzà totes aquelles que no estaven contentes vivint només per als demés.

3.b. Feminisme liberal.

Betty Friedan va contribuir a fundar al 1966 la que ha arribat a ésser una de les organitzacions feministes més poderoses dels estats Units, l'Organització Nacional per a les dones (NOW), organització representativa del feminisme liberal. El feminisme liberal defineix la situació de les dones com de desigualtat, i no d'opressió o d'explotació, i demana la reforma del sistema fins a

El feminisme liberal defineix la situació de les dones com de desigualtat, i no d'opressió o d'explotació, i demana la reforma del sistema fins a aconseguir la igualtat entre els sexes

aconseguir la igualtat entre els sexes. Les liberals centraven el problema en l'exclusió de les dones de l'àmbit públic, propugnaven reformes per a la inclusió en el mercat laboral i crearen una secció destinada a formar dones per ocupar càrrecs polítics.

3.c. Feminisme radical.

Els anys seixanta, foren anys d'intensa agitació

política i social. El moviment feminista s'integrà dins un seguit de reivindicacions racistes, classistes i antiimperialistes. El Moviment d'Alliberament de la Dona fou la primera decisió política del feminisme de forma autònoma, és a dir, separada dels homes.

El feminisme radical nord-americà, es desenvolupà entre els anys 1967 i 1975. Fonamentat teòricament en l'obra de Kate Millet Política sexual i en La dialèctica de la sexualitat de Sulamith Firestone, publicades al 1970 i ajudades per la psicoanàlisi, el marxisme i l'anticolonialisme, revolucionaren la teoria política en analitzar les relacions de poder que estructuraven la família i la sexualitat. És a dir, dugueren les reivindicacions feministes a l'esfera del privat. Les dones s'organitzaren en grups d'autoconsciència, en els que construïen la teoria des de l'experiència personal, crearen centres alternatius d'ajuda i auto-ajuda, desenvoluparen una salut i una ginecologia no patriarcal, fundaren llars per a infants, centres per a dones maltractades, centres de defensa personal, etc.

3.d. Feminisme de la diferència: Feminisme cultural i Feminisme de la diferència.

3.d.1. Feminisme cultural.

El feminisme cultural nord-americà és representatiu dels diferents corrents que igualen l'alliberació de les dones amb el desenvolupament i la preservació d'una contracultura femenina. Aquesta contracultura exalta el principi femení i els seus valors i rebutja els masculins. Es basa en la política d'accentuar les diferències entre els sexes, condena l'heterosexualitat i proclama el lesbianisme com única alternativa per a la no contaminació.

3.d.2. Feminismes francès i italià de la diferència.

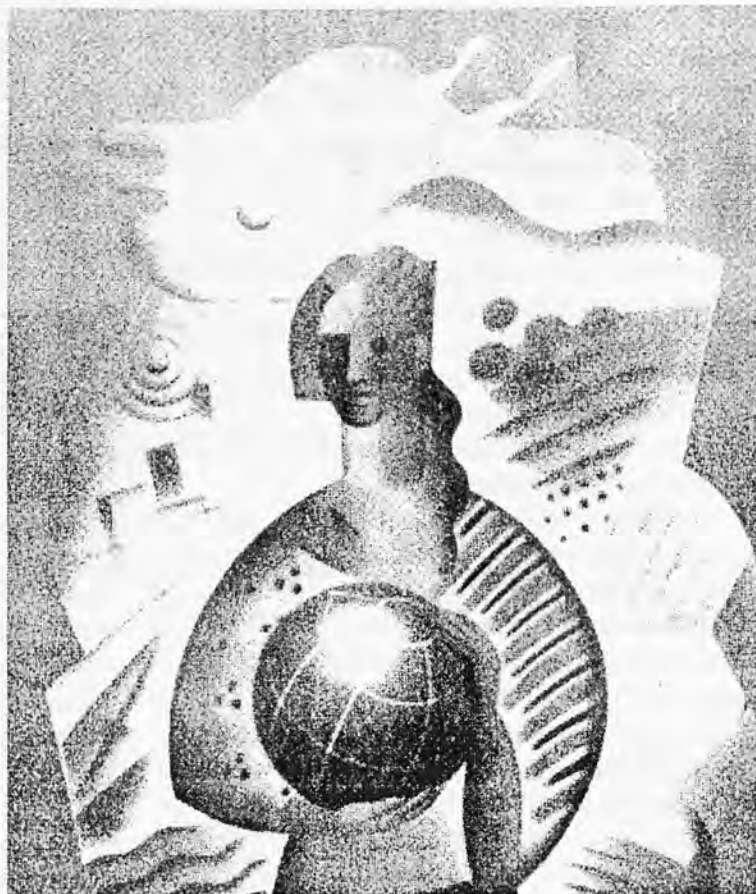
El grup "Psychanalyse et Politique" nasqué en els anys setanta i és un referent ineludible del feminisme francès. Utilitzant la psicoanàlisi com a mètode d'exploració del subconscient, intentà la reconstrucció de la identitat femenina. Les seves partidàries s'enfrontaren durament a les igualitàries per considerar-les reformistes i errades en la seva pretensió d'assimilar les dones als barons.

Les italianes, molt influïdes per les franceses en la recerca de la pròpia identitat, proposen el pas al pla simbòlic centrat en l'autoestima femenina i la reflexió sobre el principi de l'autoritat femenina. El que sí afirmen és que per a la dona no existeix llibertat ni pensament sense el pensament de la diferència sexual. És la determinació ontològica essencial.

3.e.- Darreres tendències.

Després de la dècada dels vuitanta, amb el triomf de líders conseqüents a Anglaterra i Estats Units, i l'enfonsament dels Estats socialistes, semblava que el feminisme havia desaparegut. Malgrat això, els grups de base feministes, amb la seva tasca de reflexió, conscienciació i activisme, continuaven en actiu.

A nivell global, ha pres força el denominat feminisme institucional. Aquest feminisme pren diferents formes segons el país on s'aplica: des dels pactes interclassistes de dones a la nòrdica, on s'ha pogut arribar a parlar de feminisme d'Estat; a la formació de Lobbys o grups de pressió a l'americana, com el Lobby de dones de Mallorca, fins a la creació de ministeris o instituts interministerials de la dona, com és el cas de l'Estat espanyol on, al 1983 es creà, com a organisme autònom, el Institut de la mujer i a les Illes Balears, amb la recent creació de l'Institut de la Dona. En definitiva, els

grups de base, el feminisme institucional i la força creixent de la teoria feminista amb la incorporació de la dona als llocs de poder no estrictament polítics, administració, judicatures, càtedres, i a tasques emblemàticament masculines, exèrcit i policia, han anat creant una base feminista que es tanca amb la Declaració d'Atenes del 1992. En aquesta Declaració, les dones mostren el seu desig d'un nou contracte social i d'establir la democràcia paritària.

Després de la dècada dels vuitanta, amb el triomf de líders conseqüents a Anglaterra i Estats Units, i l'enfonsament dels Estats socialistes, semblava que el feminisme havia desaparegut. Malgrat això, els grups de base feministes, amb la seva tasca de reflexió, conscienciació i activisme, continuaven en actiu.

4.- CONCLUSIONS

"La igualtat ja està aconseguida", "El feminisme és un anacronisme que empobreix la vida de les dones", etc., són frases que haureu sentit quan es parla avui dia de feminisme i, principalment, entre les persones joves. Això és degut als grans èxits aconseguits si miram cap enrere, però si analitzam la situació amb més profunditat, veurem

que encara és necessari reivindicar moltes coses.

Segons una enquesta publicada en el diari "El País" dia 31 de juliol del 2001, passada recentment a alumnat de 14 a 18 anys, el 23% dels alumnes masculins creuen justificat que les dones cobrin menys que els homes "perquè rendeixen menys" i que només haurien de treballar fora de casa "si poden encarregar-se també de la família i la llar".

Aquestes opinions ens haurien de fer pensar que la situació d'igualtat és només aparent, i s'hi afegim que l'atur femení és molt més elevat que el masculí, que no és certa la relació igual feina-igual salari, que les dones mantenim una doble jornada a casa i al treball, per no parlar de la situació d'agressions i violència que pateixen algunes dones, ens demostra que ens cal treballar molt per transformar la realitat.

La formació igualitària i la reivindicació dels drets de les dones s'han d'encabar en l'aprenentatge dels drets humans amb un enfocament universal. És important no transmetre odi de gènere, ni cap als homes, ni cap a les dones, ni pensar tam-

En la Declaració d'Atenes del 1992. les dones mostren el seu desig d'un nou contracte social i d'establir la democràcia paritària.

poc que són només les dones les que han d'aprendre a defensar els seus drets. La formació s'ha de dirigir també cap als homes ja que són ells els que han de descobrir que la igualtat no suposarà una pèrdua per a ells sinó un guany; han de saber que els valors tradicionalment femenins, els seran de molt valor i que alguns

papers atribuïts tradicionalment als homes, els poden perjudicar.

Els centres educatius són un lloc privilegiat per dur a terme una formació tant de dones com d'homes, i per demostrar que la paraula FEMINISME pot ésser de plena actualitat per arribar a la consecució d'una societat més justa i igualitària.

Diccionario ideológico feminista. Victoria Sau. Ed. Icaria

Feminismos. Ana de Miguel. De 10 palabras clave sobre mujer. Celia Amorós. Ed. Verbo divino

Joan March: Els inicis d'un imperi financer. Pere Ferrer Guasp. Ed. Cort.

Diari El País de 31 de juliol i 1 d'octubre del 2001.

@

Nota per a tota l'afiliació DEMANDA D'ADRECES ELECTRÒNIQUES

@

A fi de completar la nostra base de dades i d'aprofitar els avantatges del correu electrònic et pregam que, si comptes amb una adreça electrònica, ens enviïs un e-mail a la nostra adreça:

stei-i@stei-i.org

on indiquis el teu número d'afiliada/afiliat (el tens a l'etiqueta d'aquesta revista), els teus nom i llinatges i la teva adreça electrònica.

Gràcies per la teva col·laboració

@

@

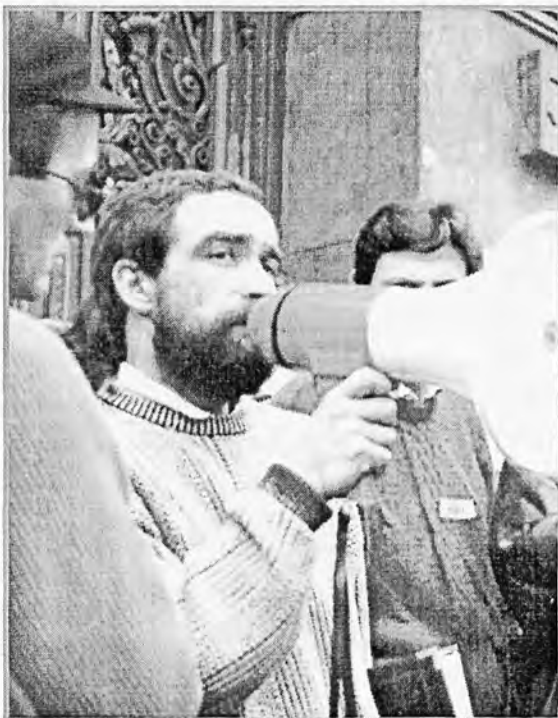

In Memoriam

Félix Ortega Osuna

Félix Ortega Osuna, mestre i llicenciat en Pedagogia, havia nascut fa 47 anys a San Sebastián de Ballesteros, prop de Còrdova, la que seria la seva ciutat i on ha mort sent regidor d'Educació i Infància, diputat provincial, coordinador local d'Esquerra Unida... Félix va dedicar molts anys de la seva intensa vida al sindicalisme, des dels orígens d'USTEA i l'antiga UCSTE fins a la nostra actual Confederació d'STEs. Va fer de tot, tant a Andalusia com a Madrid: organització interna, acció sindical, elaboració de documents i publicacions, representació dels STEs en meses de negociació, fòrums de debat i tot tipus de manifestacions públiques..., fins que un dia va passar a un segon pla en l'activitat sindical per dedicar-se de ple a la política. La malaltia que ara va acabar amb el seu cos mai no va poder doblegar el seu ànim. Ha estat el millor exemple de vitalitat i disposició per viure, lluitar i treballar fins a l'últim dia. Hem perdut un company infatigable i cordial, un bon amic... ENS QUEDA LA SEVA MEMÒRIA!

Quienes te conocieron son testigos
De tu hombría de bien, de tu valía,
Soñador de la eterna Andalucía.
En todas partes has dejado amigos.

Tu vida ha sido una dura brega
Por defender la dignidad del hombre.
Queda tu obra al lado de tu nombre:
Félix Ortega
Osuna.
Y la mano de Córdoba te acuna.

(ANTONIO CASARES)

RESSENYES

GIMENO SACRISTÁN, J.

Educar i conviure en una cultura global

Gimeno Sacristán continua, en aquest llibre, el debat entre modernitat i post-modernitat iniciat a *Poderes inestables en educació*, i ens situa en la crisi que aquesta pateix davant la pèrdua de referents de la veritat il·lustrada.

Comença amb la nova condició dels subjectes en una societat globalitzada i les conseqüències en l'educació. Planteja les relacions entre cultura i educació en una societat canviant. Es fa una anàlisi rigorosa i plena de matisos de la globalització cultural. Aquí, la construcció del subjecte com a ésser social i cultural per a integrar-se en el món i amb la resta converteix l'educació en un "projecte reflexivament dirigit". L'educació per a la ciutadania en la cultura globalitzada

planteja nous reptes a l'educació com el bressol de la creació de la societat de subjectes humans. Culmina l'obra amb la justificació d'un currículum comú pluralista.

Llibre d'una erudició fora mida (excessivament il·lustrat), vigorós i apassionat. Per als que el llegim des de la quotidianitat de la feina a l'aula sentim la distància, a vegades difícilment salvable, entre intel·lectuals com Gimeno i l'espai on es construeix el subjecte individual inestable, de "jo" il·limitat. Essent un treball de gran riquesa, molt estimulant i esperançador, a alguns ens sembla que un intel·lectual de l'alçada de Gimeno Sacristán podria ajudar-nos a pensar i a viure en la incertesa, més que no a cercar la recuperació de la veritat il·lustrada, que probablement no tornarà. Es tracta de construir un nou ciutadà capaç de conviure amb la resta en una societat marcada per la complexitat, la incertesa, la impredibilitat, la fragilitat, el risc i la boira, i en ella construir un subjecte diferent al "subjectat i consumit" pel poder social. Sentim que està centrant la seva recerca en certes irrecuperables, en "el paradigma perdut" de la modernitat, i que podria cercar en la impredibilitat i el dubte la capacitat de donar respostes d'acord amb la construcció d'un nou paradigma, diferent de l'il·lustrat, des d'una nova racionalitat, realment arrelat en el cor de la societat globalitzada i del nostre apassionant temps històric.

Julio Rogero per a *Cuadernos de Pedagogía*

Aquest llibre, original i estimulant, té entre els seus principals objectius afavorir el treball social crític en les diverses direccions que marquen les noves teoritzacions en l'àmbit de les ciències socials i, d'aquesta manera, contribuir a incrementar pràctiques socials que generin més possibilitats d'emancipació. Constitueix, per tant, una lectura essencial per a estudiants, professorat i les persones que practiquen i investiguen sobre treball social i política social. L'autora, professora de Treball Social a la Universitat de Sidney a Austràlia, pren exemples concrets de treball social, mostra com la seva aplicació s'orienta a un nou pragmatisme preocupat per propostes més locals i contextualitzades. Encara que adverteix que no s'ha d'oblidar mai que el treball social ha de contribuir a produir canvis per assolir una societat més humana en la qual s'aconsegueixin fites més elevades de justícia social.

HEALY, Karen
Trabajo social:
Perspectivas contemporáneas

Col. Pedagogía. Educación Crítica.
 Ed. Morata - Fundació Paideia.
 Madrid, 2001

Jocs i paraules

Un assaig videogràfic de Jaume Bonet i Vicenç Matas
 Producció: Moviment d'Escoles Mallorquines
 Amb el suport de la Direcció General de Política Lingüística
 del Govern de les Illes Balears

Guió i producció executiva: Jaume Bonet

Realització i muntatge: Vicenç Matas

Postproducció: TILT

I la participació desinteressada de:

Mònica Fiol (Aina)

Jaume Duran (professor)

Tomàs Martínez (veu en off)

amb (per ordre d'aparició)

Jaume Damians

Joan Gili

Magdalena Morro

Xavier Morey

Jaume Grimalt

Rosa Escanero

Catalina Torrens

Xavier Farrés

Jocs i paraules

Assaig videogràfic de
 Jaume Bonet i Vicenç Matas.

Pel·lícula de 52 minuts de durada que narra un viatge d'estudis fet per alumnat de catorze anys a terres de l'Empordà i a la Catalunya Nord. Ens assabenta de la preparació del viatge amb els pares i les mares i després, mentre els joves viatgen, del que visiten i dels descobriments que fan allà on van, sobretot que s'entenen perfectament amb la llengua comuna amb joves i al·lotes d'arreu d'aquelles terres de parla catalana. Ens presenta situacions que són generals i freqüents dins la nostra societat i serà actual durant molt de temps.

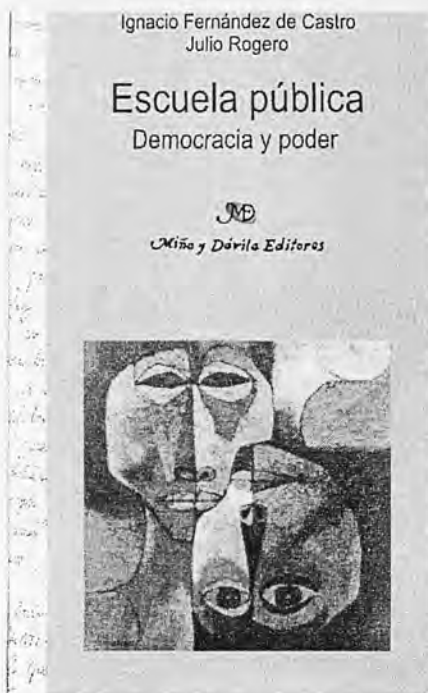
En el vídeo podem veure jocs semblants a Mallorca, Menorca, Eivissa, València, el Principat de Catalunya i Catalunya Nord.

Ha tengut la col·laboració desinteressada de moltíssimes de persones i d'escoles, ha estat produït pel Moviment d'Escoles Mallorquines i ha comptat amb el suport de la DG de Política Lingüística del Govern de les Illes Balears. Es regala a les escoles i instituts si el sol·liciten.

IGNACIO FERNÁNDEZ DE CASTRO I JULIOL ROGERO

Escuela Pública. Democracia y Poder.

Edit. Miño i Dávila, Buenos Aires/Madrid, 2001.

El presentisme és una forma d'argumentació en l'actual desenrotllament de les societats capitalistes que tracta la realitat que s'interpreta com si mai no hagués tengut passat i ja no anàs a tenir futur. He llegit textos acadèmics -també sobre la democràcia i l'escola pública- que s'instal·len en aquesta lògica del pensament neoliberal on pareix que és l'últim llibre llegit o l'última idea de despatx la base de l'anàlisi i l'argumentació. Afortunadament el text d'Ignacio Fernández de Castro i Juliol Rogero escapa radicalment a aquesta forma de presentisme per a constituir una potent eina de treball per als que vulguin aprofundir en l'anàlisi i la comprensió del discurs sobre l'escola pública, de les seves polítiques i les seves pràctiques. No podia ser d'una altra manera perquè els seus autors són dos vells corredors de fons en la resistència enfront de la imbecilitat i la vulgaritat.

El llibre, en una exquisida edició de Miño i Dávila, és un permanent debat entre la institucionalització de l'escola i les idees que la volen impregnar de vida i possibilitats de canvi. Per això s'estructura en tres parts. En la primera -diacronia-

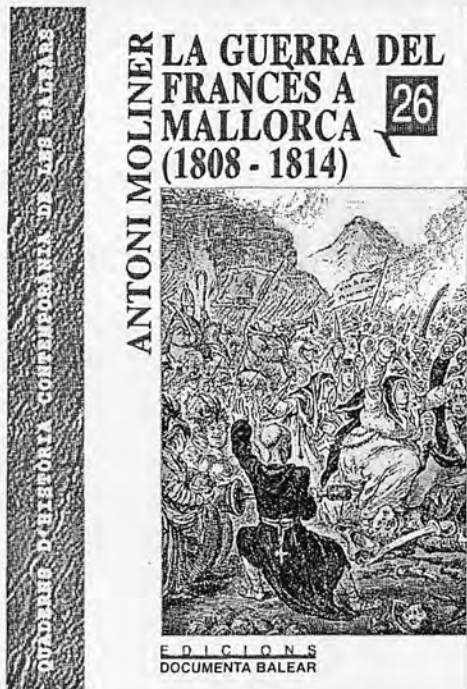
es mostra el recorregut cronològic per la manera en què hem parlat, hem lluitat i hem anat fent l'escola pública en aquest país durant els últims 60 anys. La segona part -un breu interludi- mostra una síntesi del moment actual de la relació entre la institucionalització de l'escola i els models teòrics per al canvi. I dóna pas a una contundent i exemplificadora manera d'obrir la reflexió teòrica sobre l'escola pública. En efecte, la tercera part -sincronia- és sobretot una invitació a pensar el significat polític de l'escola pública. Com diu Ignacio en la Presentació del llibre: "mirar la institució educativa des de la perspectiva de l'escola pública és eixir a la seva trobada proveïda d'un model teòric". El que els autors ens proposen és una sàvia i cuidada collita de l'univers simbòlic i el projecte polític del desig de l'esquerra per l'escola pública. Des de la sincronia del plural, complex, canviant, col·lectiu i viu, se'ns proposa la mirada crítica sobre la institució educativa i se'ns invita al projecte polític d'avançar en el model teòric per al canvi.

Com si d'una bona pel·lícula es tractés, no cometré l'error de mostrar al lector el que li encantarà descobrir en el seu propi recorregut intel·lectual pel llibre. Sí comentaré algunes de les fogonades conceptuals que em resulten més impactants. En primer lloc, amb Ignacio Sotelo, però més enllà també, la distinció entre Públic/poble, estatal/Estat, i privat/individual. Amb un enfrontament clar als arguments neoliberals -però no només- que identifiquen per al seu desprestigi el que és públic amb la gestió burocràtica de l'Estat dels béns públics. En segon lloc, la crítica prudent i distanciada a la solució socialdemòcrata -que té potser el seu millor exponent en Gómez Llorente- que cerca en l'augment del poder i la intervenció de l'Estat la solució davant dels excessos de la democràcia liberal amb el que és públic, situant llavors la contradicció públic/privat en el binomi planificació estatal i mercat com a llibertat individual. En tercer lloc la idea estratègica d'aprofundiment radical de la democràcia per a entendre la condició pública com un desenvolupament del "poble", significat de tots els membres d'un col·lectiu poblacional que conformen un sistema social quan estan organitzats com a subjecte col·lectiu d'aquest sistema. Per tant, el problema teòric no és en l'estatització -en aquest cas de l' "ensenyança pública"- sinó en la manera en què aquest "ens públic" és una organització del "tots" poble, la seva forma col·lectiva de ser subjecte. "Quan l'ensenyança que imparteix és "tots" sense exclusions, l'escola és un servei públic. Però només quan el "tots" que realitza l'acció d'ensenyar i el "tots" que realitza l'acció de dependre és el "poble", el mateix "poble", llavors

l'escola és una "escola pública" en el sentit ple que hem donat al concepte de "públic", diuen els autors. I som a l'inici de la pel·lícula. Les seqüències se succeeixen per a aprofundir en la idea de l'escola popular i democràtica com una escola distinta de la "escola estatal", que no necessàriament per ser-ho és popular i democràtica; per a enfrontar-se a la identificació reduccionista de l'escola pública com a servici públic, amb interessants matisos sobre servicis i béns objectes del servici, o sobre obligatorietat i llibertat. Des de la idea que "l'escola pública és l'organització democràtica que adopta un col·lectiu poblacional per a realitzar la seva pròpia reproducció social amb l'objectiu d'aconseguir plenament l'"estat de poble", són molt rellevants les anàlisis sobre els dispositius jurídics de la democràcia a l'escola, particularment de la LODE, i la crítica a les relacions estamentals i predemocràtiques entre els col·lectius pares, fills i professors. Finalment, sota el títol "L'escola pública: on, qui, què, com, per a què" un últim capítol ens mostra l'esforçat exercici dels autors per a proposar formulacions més concretes sobre la manera en què el "poble" embolica i penetra l'escola pública.

Un text de lectura indispensable per a sindicalistes que han acostumat la seva mirada a l'escola des les ulleres de llarga vista de l'economicisme, els militants de la renovació pedagògica autoreproductius i acadèmics que es varen penjar amb el que és públic a la tercer lleixa de l'estanteria. I de lectura reconfortant per a mestres i mestres, pares i mares i estudiants que se cerquen a través de les finestres de la ciutadania política. Un text, llavors, per al públic en general.

Jaume Martínez Bonafé

MOLINER I PRADA, Antoni
La Guerra del Francès a
Mallorca (1808-1814)

Edicions Documenta Balear.
 Col. Quaderns d'Història Contemporània
 Palma, 2000.

El començament de la Guerra del Francès a Mallorca té un clar contingut de revolta social contra els representants de l'Antic Règim. La commoció política i social que es produí el 1808 possibilità la creació d'una nova estructura política de govern sobre la qual s'organitzà el nou règim liberal. Tanmateix, la difusió de les idees liberals, que entroncaven amb el reformisme il·lustrat, trobà moltes dificultats pel fort arrelament de la tradició absolutista de l'illa, que es va veure incrementat pels immigrants. Les lluites entre absolutistes i liberals, fomentades des de la premsa i la predicació dels eclesiàstics, provocaren una sèrie d'incidents greus, com els aldarulls d'abril de 1813. Aquest volum (64 pàg.) ofereix una visió sintètica dels canvis socials, polítics i ideològics viscuts a Mallorca en aqueix període.

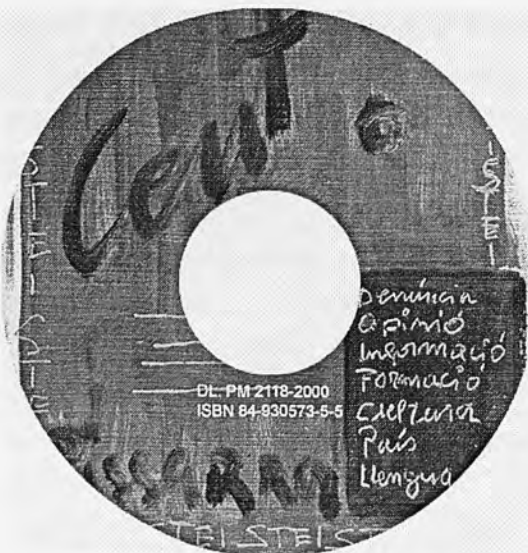
Aquest és el material que ha editat recentment
l'ESCOLA DE FORMACIÓ EN MITJANS DIDÀCTICS.

Unitat didàctica sobre la llei d'estrangeria i la immigració

Vídeo a través del qual es fa un recorregut per la cultura maia

CD commemoratiu del núm. 100 de la revista PISSARRA.

CD-Rom interactiu que reflecteix la problemàtica de la fam en el món

fa més de set segles

hem fet avançar el català

generació rere generació

avui, com ahir, per demà

una veu pròpia ens fa únics al món

de l'edat mitjana al segle XXI

què ens pot aturar, ara?

donem la nostra llengua al futur

donem
la nostra
llengua
al futur

GOVERN
DE LES ILLES BALEARS

Conselleria d'Educació i Cultura

Quatre illes,
un país
cap frontera

Programa Hipotecario

Un Préstamo Hipotecario a interés variable
para cada necesidad.

Plan
Prever Hogar

PARA LA COMPRA, CONSTRUCCIÓN,
REFORMA O REHABILITACIÓN
DE SU PRIMERA VIVIENDA.

Plan
Renove Hogar

SUBROGACIONES: PARA
MEJORAR LAS CONDICIONES
DE SU HIPOTECA.